

Okupandi surma- relvad vaba Eesti kirjaümbrikutel

Eesti Post on toime tulnud Eesti oma markidega, lennupostilipikutega jne., paraku on aga postiasutustest mittedavad ümbrikud tankid, sõjaleannukid, suurtükid ja muud relvad. Nii saabub vabast Eestist läände ikka veel Järg lk. 7

Mr. Vello Mänd
P.O. Box 7693
S- 103 95, STOCKHOLM
Skandia International
SWEDEN

From Enn Kalve
202645 Valgjarve skj.
Põlva mk., Estonian Republic

By air mail. Lennupost

Paar ESTONIA AVIOL

POSTÜMBRIK, millel vaba Eesti margid ja lennuposti lipik kontrasteeruvad posti ametliku ümbriku tankiga.

Pärast pangakrahhi:

Eesti Laenu-Hoiu ühisus sõltumatu 1. Sparbankenist

Suurim Rootsi säästupank, Första Sparbanken, sattus teatavasti liiga heldele kinnisvarakindlustustega, laenuudega ja muude krediidide andmisega spekulatiivsetele ettevõtetele ja äritegevustele kiiresti maksumääradele, olles kulutanud ära aktsiakapitali. Aktsiaseltsi seaduse järgi tühistatakse see konkurss. Kuna sel juhul oleks olnud tabatud üle miljoni väikesäästja, siis astus uus valitsus vahele ja garanteeris Första Sparbankenile 3,8 miljardilise laenukrediidi — vastava laenu võimaldas laenupankade keskpank. Arvestatud puudujääk pangal oli 4,5 miljardit.

Första Sparbanken saab nii oma tegevust jätkata, vigu ja eksimusi parandada ja eeskätt suunda muuta. Vahepealne juhtkonna püüdis, luua säästupan-
gast suurt

Järg lk. 7

LAENU-HOIU ÜHISUSE tegelasi aastal 1965. Esireas vasakult: Gerhard Peet, Ernst Vilval, Arnold Serge, pangadir. Bernt Ekengren, esimees Alfred Ventsel, Arnold Peets. Teises reas: Aleksander Sagin, Arvo Horn, Helmut Mark, Martin Pommer, Alur Reinans, Ahti Pae, Valter Soo, Tagareas: Villem Muld, Oskar Mänd, Arnold Pundi, Voldemar Kivlaad, Harald Nurk, Mihkel Jüris ja Leo Karupää (EPL-arhiiv).

PILTLIK RAAMATUMÄGI, nagu seda ema kaanepildina esitab Põhjala ühingu ajakiri "Norden" oma kaantel. (Foto Gunnar Elvi, Föreningen Norden).

Põhjala annab panuse "Balti raamatumägi" suuraktsioon, mis lähendab rahvaid

Mitte ainult eestlased Rootsis ja mujal läänes ei kogu raamatuid Eestisse saatmiseks. Raamatute-aktsiooniga alustas mõni aeg tagasi ka Põhjala koostööorgan Föreningen Norden peal kirja all "Baltiska Bokberget". Rootsis on kogutud juba omakorda "mägi" rootsi kirjandusest, millele lisaks saadetakse ka kirjutusi ja kontoritarbeid.

Ajakirja "Norden" veergudel kirjeldavad aktsiooni Anu Saluäär, skandinaavia keelte tõlkija Tallinnas, ja Rootsi poolt Stig Lundström. Alljärgnevalt ülevaade "Raamatumägi" aktsioonist ja nimetatud auto-

rite kirjutistest. Anu Saluäär küsib, miks eestlased on nii tugev vahetõrje Põhjala kirjandusega ja miks ei räägita eesti kirjanduse mõjust skandinaavia kirjandusele. Võib-olla olid eestlased vaid hiline-rid, kui eimise sajandi keskkel astuti kultuurrahvana ajaloo lavale. Kõik teised Euroopa rahvad olid sõlminud omavahelisi sidemeid, kuid mitte eestlased. — Niisiis hakkasime tõlkima ja lavastama Strindbergi, Ibseni ja Bjørnsoni, kuna Põhjalas mitte keegi ei mänginud meie draamakirjanikke nagu Kiitzberg, Vilde ja Tamsaare. Anu Saluäär märgib, et saajandivahetusel hakati Eestis tõlkima rohkem

nõudvaid teoseid, näiteks Lagerlöfi ja Strindbergi, kusjuures 1903. a. anti välja Lagerlöfi "Jerusalem". Taanlastest oli enim tõlgitanud H.C. Andersen, kelle esimene muinasjutt (arvatavasti saksa keeles) ilmus a. 1838, seega enne tõlkeid rootsi ja norra keeltest. Iseseisvuse ajal suurenesid teadmised naaberriikide kultuurist intensiivselt. Kirjastus "Eesti Kirjanduse Kooperatiiv" startis eduka raamatusarja "Põhjala romaaneid", andes välja Hamsuni, Bjørnsoni, Bojeri ja Hjalmar Bergmani teoseid. Nobeli laureaadide sarjas von Heidenstami, Gjellerupi ja Pontopiani teosed. Teine maail- Järg lk. 7

Põhjala abistab Balti keskkonda

Põhjala riigid on organisatsioonilisel viisil Baltikumi abistamist. On loodud Põhjamade Keskkonnakaitse Finantsierimise Korporatsioon (NEFCO), mille käsitluses on umbes 300 miljoni krooni suurune kapital.

Organisatsioon toetab keskkonnakaitset Ida-Euroopas Eestist kuni Ungarini ja eesmärgiks on ergutada nende riikide võimalusi toota keskkonnakaitse puhastussaadmeid. Enne-
kõike toetatakse ühisettevõtteid, mis on rajatud koostööks Põhjalaga.

Põhjamade Järg lk. 7

EPL

Kolmapäeval,
30. oktoobril 1991

KRAHHID

See kordsee Rootsi madalpunktjunki eriliseks on ootamatud pangakrahhid, mis on olnud tingitud liiga heldest laenued andmisest eeskätt kinnisvaragantide vastu. Eelnenud konjunktuuri tõusid kinnisvaras väärtused kiiresti, seda tegid ka maksumisväärtused ja ilmselt ei arvestanud laenu andvad institutsioonid mingi reaalkaalu muutumist. Kui see aga uues konjunktuuri siiski toimus, tabas see eeskätt kinnisvaraga spekulatsioonid ettevõtteid.

Kuna spekulatsioonid olid toimunud pangalaenuedega, mida tagati just kinnisvaraga, siis tabasid likviidsuseraskused, mis on põhjustanud maksuühenduste ja konkursside, aherleaktsioonina pankade, laenu andjaid. Sellepärast, et antud tagatised ei vastanud võlgade suurusele. Nii olgi käes esmine finantskrahhi - poolriiklik Nordbanken (millise peaseaks on endine PK-bank) oli sunnitud lahknud valituse abi paluma seoses krediidikaotustega üle kaheksa miljardi krooni. Et riiklik pank ei läheks pankrotti, on valitsus olnud sunnitud vajaliku abi andma pangalaenuedega püstitamiseks. Järgmine krahhi tabas Första Sparbanken, mille krediidikaotused on ümarguselt 4,5 miljardit. Kuna see ilmselt tähendab pangalaenu kapitali äratartmist, siis järgides aktsiaseltsi seadusele, ähvardaks seda pankla likviidsus. Et sellist õnnetust vältida, mis tabaks säästupaiga üle miljoni ulatavat säästjaskonda, ruttas ka siin valitsus appi ja andis pangale 3,8 miljardi suuruse garantii laenuks säästupaikade keskusele. Nii saab pank oma tegevust jätkata, loomulikult aga olus sunnitud järeldusi tegema oma laenupoliitika. On ilmselt, et ka riigivõim juhtunu taustal peab seadusandlik samme astuma, mis kaitsesid säästjaid.

See, mis juhtus Första Sparbankeniga, puudutab eriliselt ka eestlasi, kuna selle pangala miljonid hoitakse sead on ka palju eestlasi, eeskätt selle tõttu, et

püüdnud oma rahaasutusse järele, saavutati juba palju aastaid tagasi koostöö just selle pangaga, mis tol ajal kandis nime Stockholm Sparbank, ent on aastate jooksul välja kasvanud kohalikult ja muutunud selle maa suurimaks säästupaikaks, millel ambitsioonid ulatavad võitluseni äripangadega. Kahtlemata on just need püüdnud põhjuseks olnud nendele krahhile. Puuduvad äripankade kogemused, millised ei näita samalaadisi negatiivseid resultate.

Kui meenutata Eesti Laenu-Hoiu Ühise loomise aegset Stockholm Sparbanki, siis oli pangala endu suuri eestlastega koostööks. Paraku on see hoiu äripanga ambitsioonide üle minnes kahanev minimeerimise paralleelselt sellega, kuidas väikesaastatult on atraktiivsust kaotanud pangala seisukohalt. Aga just see väikesaastatult toetamine on olnudki aastate jooksul eestlaste ühtselt nimetajaks säästupaikaga ja see on kahtlemata olnud positiivne mõlemale poolele. Pangala juures on Laenu-Hoiu Ühise kaudu tegutsenud Eesti Kapital, mis koosneb eestlaste mitesugustest eri fondidest ja kapitalidega ja kuhu ka pank ise on andnud soliidse pühendumist. Siin on olnud ja on eesmärgiks soodustada rahvuslikke huve. Laenu-Hoiu Ühise on olnud teatud määral olnud võimalik anda ka toetusi selles suunas. Muu hulgas on kontomantike eesti ärikirjanduse tellimisi aastast aastasse subventsioneeritud.

See kõik on muidugi kiiduväärne. Kui nüüd ootamatult on ilmnunud, et koostööpartner - Första Sparbanken - ei ole sästnud äriiselt kasutamisel ja pügutamisel olnud vajaliku määral pädev, siis on nähtav valituse nõrgenemine tema vastu ja vajadus valituseks, kuigi riigi vahelaenuamisega on olnud kõrvaldatud. Olu kord on aga alla kriipsutatud, et ka pangad on "surielikud", ja et nende kindlalt vajavad kaitsesid krahhide vastu.

KLA

UPPSALA

Abi ravisutuste

Eestis

Pg 55 09 35-1

Sihtasutus

Eesti Ühisabi

Pensionärid

Uppsala Eesti Pensionäride Ühingu koosseisumise teisp. 5. nov. Eesti Kodu, Geijersgatan 12 kl. 14 kõneleb Aksel Mark teemal "Eksilvalitus". Kõik on teretulnud!

Palume vabandust!

Septembris hakati EPLi trükkima Eeskiltsu-Kurrieri uues trükkiojas. Sellega muutus ka ilme tehnikale toetus, nii näiteks on leht nüüd lihtsam ja mitte klambritega kogu lõõdu. Eeskiltsu-Kurrieri uues trükkioja kuulub kõige moodsamate hulka ja lubab näiteks värvitruki senisest suuremal määral. Nagu tihiti uute trükkiojadega on aga kahjuks ilmnud raskusi alguses. Nii on viimasel ajal korduvalt esinenud, et lehe kogu klempimisel on osa teksti muutunud lugematuks. Kuna selline viga võib tabada kogu või suurt osa väljaandest ei ole meil tavaliselt võimalik vigastatud numbrit asendada paremaga. Palume lugetele esia vabandust ja loodame, et raskused trükkiojas on ületatud lähemas tulevikus.

Kohalik elu

STOCKHOLM

Jääb ära

EKK Stockholmis ürituste kalendris on korduvalt esinenud viga - nimelt suvel välja kuulutatud Arko kirjanduslik-muusikaline pärasõnum, mis koos Kalju Raidi austamisega pidi toimuma 1. nov. Selles toimus juba kaks kuud tagasi mudatus: üritus jääb ära.

Läänlased-hiidlased!

Järjekordne läänlaste-hiidlaste koosviibimine - sel korral 30-a. juubel! - toimub laupäeval, 2. novembril kl. 17 Eesti Majas. Muusikalisi ettekanneid pidustab Riina Gervex-Viljane, laulusolist Ülo Raien, loterii ja tants. Kõik on teretulnud! Osavõttus registreerida: Miljanide Pärtna, tel. 11 31 16 (ööb), Härma Meisner 604 35 00 (ööb), Annus Estrat 715 21 32 (kodus), Heinrich Tampõld 715 09 40 (kodus) ja 640 27 72 (ööb)

Teater "Scalas"

Stockholmis Eesti Teatri kolmas etendus "Ardi Lyseve näidendiga "Kallimast kallim" toimub veel kord Eesti Majas asuvas "Scala" teatris pühapäeval, 3. nov. kl. 12.30. Kaks esimest etendust on toimunud etendusest rõõmu tundnud publiku ees. Pääsmed müügil Eesti Kult. Koondises tel. 11 31 16.

Pensionärid kokku

Eesti Pensionäride Ühingu Stockholmis liikmete järgmine koosviibimine on Eesti Majas, Walling 34, teisipäeval, 5. nov. kl. 14.15. Mari Ann Karupää tutvustab pensionäride hoolidust Stockholmis. Osavõtta soovijaid palutakse teatada tel. 68 37 (Ivess) või 65 30 71 (Marand). Viimne registr. tähtpäev on 3. nov.

Eesti luule rootslastele Dramatiseeritud "Konkafes" sissekõik Sibileygan 1, toimub kesknelal, 6. novembril ja neljapäeval 7. novembril algusega kell 12 ja 14.15. Raames eestluse luule tutvustamine Karin Saarsen-Karstedi rootsikeelse tõlke dramaatanite ja luule matineede algatja Barbo Hjort af Örnäs poolt. Saarsen esitab muude hulgas ka Jean Kroosi, Ellen Niidi ja Doris Kareva luulet originaalis, andes lühilevitatud kodumaa luule arengust Eesti taasiseseisvumise taustal. Septembris esitati Jaan Kaplinski ja ühe leedulase luulet rootsi keeles.

Fotoklubi

Stockholm Eesti Fotoklubi kokkutulek toimub kolmapäeval, 6. novembril kl. 18 Eesti Majas. Arnold Jüriso esitab oma Eesti-alusel videofilmi. Kõik on teretulnud!

Esinduse Naisring Rootsi Eestlaste Esinduse Naisringi kokkutulek toimub reedel, 8. novembril kl. 17.30 Esinduse ruumides, Eesti Majas, Wallingatan 34, 4. tr. Epp Leht informeerib hoolidust ja teeninduskoostumist. Kohvilaud. Tere tulemast!

Kooli kokkutulek

Tallinna Linn. Tütarlaste Kommersgümnaasiumi endiste õpilaste kokkutulek toimub pühapäeval, 10. nov. kl. 12.30 Eesti Majas. Osavõttus palutakse

akse teatada hiljemalt 6. nov.: Helmi Arendi 08/80 18 13, Püvi Kulasa 08/89 23 77, Helju Teedla 08/660 39 90.

Luige monotiüpiad Eesti Majas on avatud Arvo Luige monotiüpiad näitus, mis jääb avatuks kuni 11. nov.

Haneõhtu

Eesti Ettevõtjate Ühingu Rootsis korraldab piduliku õhtusöögi reedel, 15. nov. kl. 17.30 Stockholmis E. Maja pidusaalis, Walling 34, et pühitada meie kodumaa vabakassamist. Õhtusöök: Eeltoit, õlu või mineraalvesi, sooja toiduna hanepraad, kaks klaasi veini ja kohv maksab 240:-. Võimalik on tellida ka kangemaid jooke.

EURU-i juhatus palub registreeruda hilj. laup. 9. nov. juhatus liikmetele: Saima Tümin 82 81 47, Erich Kimber 776 08 62, Rein Uusital 54 43 10, Rein Puusepp 768 73 70, Herbert 91 668 70 65 või Woldemar Kruppelmann 018/14 21 90 (ööb), 54 18 10 (kodus). Kõik on teretulnud.

SEÜ kokkutulek

Stockholm Eesti Ühingu kokkutulek on reedel, 22. nov. kl. 16 Eesti Majas, Wallingatan 34. Esineb Hanna Umbila viiulil, keda klaveril saadab Hilma Nerep-Mossin. Arnold Jüriso näitab videofilmi Eesti Kohvilaud. Osavõttus teatada hiljemalt 21. nov. tel. 08/86 91 57 (Randmere) ja 08/712 16 (Matson). Kõik on teretulnud!

Virulased! Narvakad!

Järjekordne virulaste kokkutulek toimub esmaspäeval, 9. det. kl. 16 Eesti Majas. Virumaa Rootsi Seltsi esimees Rakverest, Heikki Neukke ettekanne seltsi tegevusest ja olukorrad Virumaal. Video viimastest sündmustest kodumaal. Võllevald, kook ja kohv, hind 60:-. Kõik virulased ja nende külalised teretulnud. Osavõttus registreerida: 26 83 41 (Annik), 773 08 83 (Balder), 717 17 61 (Ojala) ja 87 51 49 (Koppel).

LOUNA-ROOTSI

E. Maja juubel

Eesti Maja 100-aasta juubel toimub laupäeval, 23. novembril kl. 18 muusika, söögi ja joogiga. Tere tulemast nii vanad kui noored!

Tubina "Requiem"

Helsingborgi Kvartett-sõlleskapp esitab Eduard Tubina "Requiem" eesti keeles Andrease kirikus Malmös laupäeval, 9. novembril kl. 15.

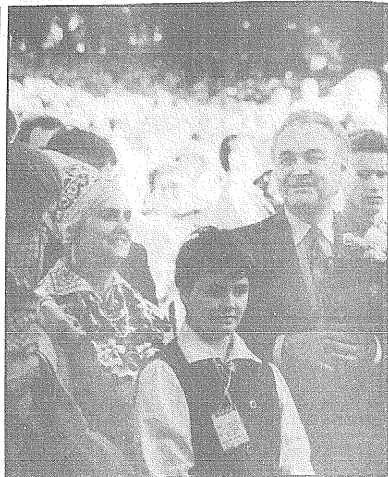
GÖTEBORG

EK lahtiolek

Eesti Komitee Göteborgi osakonna uude lahtioleku ajad: Esmaspäeval, teisipäeval ja kolmapäeval kl. 8-13, neljapäeval 13-18. Reedele tulevad. Eesti Komitee asub Eesti Majas, Drottninggatan 27, 3. korrus.

Kunstinäitus

Kunstnikud Eestist, keemik Katri Kaerma ja tekstiilkunstnik Anu Hint esitavad oma töid Eesti Majas, Drottningg. 27. laupäeval, 9. ja pühapäeval, 10. nov. kl. 10-18. Pühapäeval kohvik avatud kl. 14. Kõik on teretulnud.

PARTEISTAAZH aitab populaarsusele kaasa? Pildil Rütli perekonnaga lauluvaljakul. (Foto Mikkla).

"Arnold Rütli fenomen"

Selle peakirja all kirjutab Ivo Rull "Postimehes" pikalt ja huvitavalt. Teatavasti on Arnold Rütli elukindlalt ajal saanud Eesti populaarseimaks poliitikuks. Teda teotab praegu 92% eestlastest ja suur osa venelastest Eestis. Kui Eesti läheb presidendivalimiseks, siis on tema teenoolesti ainsaks kandidaadiks, kellel on mingeid väljavaateid.

Ivo Rull meenutab Arnold Rütli karjääri:

- 1964 N. Liidu kompartei liige.
- 1966-71 Eesti kompartei keskkomitee liikmekandidaat.
- 1971 Lenini ordeni.
- 1971-80 Eesti kompartei keskkomitee liige.
- 1977-78 Eesti kompartei keskkomitee sekretär.
- 1969-83 Ülemnõukogu presidiumi esimehe esimehe asetäitja.
- 1983. aastast Eesti Ülemnõukogu esimees.

Ivo Rull seletab Arnold Rütli sellel taustal üllataval populaarsust mitte teguriga. Esiteks on Rütli

isiksus soliidne ja teletant. Teiseks on tema ametipost võimaldanud tal eemale hoida kõige rahvaenulikumatest üritustest nõukogude ajal. Rütli maim on kolmandaks ainsatõusnud sõltumata neist rünnakust, mis tema vastu on suunatud.

Ülemnõukogu esimehena on tal viimastel aastatel olnud vaa pääs massimeediasse seoses kõiksugu esinduslisanõuetega, mis annavad positiivset vastukaja rahva hulgas. Viienäks teguriks peab Rull rahva manipuleeritavust. On ilma presidendi ametiajast olemasolu siiski Rütli tiitlik kuhjandust just president, mis annab rahvale enesetunnet juurde.

Ivo Rull refereerib üksikute poliitikatelgelaste hirmu, et Rütliel on kujunemas kogu rahva jaoks, kelle kriitiseerimine ei kuulu hea tooni juurde. Võib-olla on Rütliel juba saanud kogu rahva jaoks, sest muidu pole peaaegu mingit kriitikut olnud võimalik leida Rütli vastu eesti pressis.

GÄVLE

Ansambel "Memor"

Laupäeval, 16. nov. kl. 18 esineb Gävle Teatris kontserdiga ansambel "Memor". Esitatakse Otniell Jürisaare "Trellide taga sindinud laulud", "Memor" tutvustab Staffan Lindén. Kaastegevad on Voldemar Kuslap, Toe Maiste, Uuno Kreen ja Väino Puura "Estonia", ballerini Kaie Kõrb, Jüri Aarna Tallinna Noorsooteatrist, instrumentalistid Mari-Ann Müntz, Vanda Tamman ja Tiit Lauk.

Toimub ka Harald Jürisaare joonistuste mälestusnäitus. Samuti Ester Lundvik, siind. Jürisaare näitus teemal "Ma mäletan Tallinna, oma lapsepõlve muinsina". Fantasia valges savis. Fotoklaazh. Pääsmate eelmüük teatri kassas.

Sama programmi toimub pühapäeval, 17. nov. kl. 17 ka Sandvikeni Folks Huis.

METSAKODU UUDISMAA

ESTI PÄEVAL

ESTINISKA DAELAIDET

Põhikõrge ja vabariik

Jüri Kõlv

Vabariikide ühenduse

Põlvkonn

Tasuvõtte

Kõrvaldus

Tõlmutus

Põlvkonn

Põlvkonn

Põlvkonn

Põlvkonn

Põlvkonn

Põlvkonn

Põlvkonn

Põlvkonn

Põlvkonn

Põlvkonn

Kindral Rein Sillar Eesti KGB-ülemus on "puhta süümega"

"Dagens Nyheteri" Mert Kubi on kohanud Tallinnas lildkardetud Eesti KGB ülemat, 43-aastast kindral Rein Sillari kurtuuldas Pagari tnavas. Tema kabineti ülhel seinal on Gorbatschovi portree, teisel Tšekaja ja soveti hirmuvalitsuse asutaja Felix Dzerzhinski pilt. Sillari nähtavasti pole vaeunud neid maha võtma. Edasi kirjutab Mert Kubi:

Kindrali kirjutustalau on kuus telefoni. Kui heliseb tavaline, Tallinna telefoni-võrku lülitatud telefon, hoiatab ta tuttavadi, sest kõne võib olla pealkuulatatud. Sillar ütleb, et seda saab sellest aru, et telefonitõrjus kuulub nõrk piketus. Kas kuulub pole pealt? Sillar kehtib õigu ja vastab paljutuleva naeratusega:

- Ei tea. Igatahes mitte KGB. Meie oleme operatiivtegevuse lõpetanud.

□ Ots Kreml

Kas sel juhul tema enda endised kaastöölisid on läinud üle Eesti vahitsuse uude juolgeolekuteenistusse? Sellele küsimusele Sillar ei vasta, vaid näitab hoopis oma ülejäänud viit telefoni ning veelgi kümnet leidlikus paneelis. Neid on võimatu pealt kuulata, selgitab ta.

Üks telefonist laul on ühendatud otse Kremliaga. On vaja vaid toru tõsta ja paluda Gorbatschov telefoni juurde. Kas Sillar on seda kunagi teinud? Ei, selleks pole esinenud vajadust, kuid "kuum liin" on siiski olemas.

Rein Sillar selgitab ilmselt üheksa eeskujulikke tehnikat süsteemi. 1. detsembril, kui ta annab KGB-boone võtnud Eesti valitsusele üle, kingib ta ka kallihimalise tehnilise varustuse oma eesti rahvuskaaslastele.

Sillar on eestlane. Isa oli leitnant vaha Eesti armee, küünditai esimese soveti okupatsiooni ajal Siberisse, elab üle ja tuli tagasi. Pärast seda olid Sillari vanemad kooliõpetajad. Sillar ise sooritas 23-aastasena juuriidilised eksamid Tartu ülikoolis, mispeale teda värvati KGB-ssse.

□ Kiire karjäär

- Kuidas võis must saada KGB-ohvitseri kui isa oli Siberisse-küünditatu? Olin uudishimulik, huvitatud KGB-st ja uskusin aegade muudatust.

Alguses oli aastane juolgeolekuvõitseri väljajõe Valgevenemaa, siis kaks aastat kõrgemas KGB-koolis Moskvas. Järgnes nõrirsirge karjäär. Ta oli vastutav juolgeolekust eest olümpurjetajate ajal Tallinnas. Siis operatiivsakonna ülem. Alates 1990. a. märtsist kõrgeim KGB-ülemus Eestis.

Olles sel ametikohal ütles ta end olevat teinud kõike, et hoida Eesti väljaspool vägivaldselt kallale tungemist. Putshööli oli ta puhkusele oma ema juures Rakvere lähedal. Ta on praegu veel imestunud, et teda keegi ei alarneerinud. Ja putshpäevadel ei tulnud Moskvas mingeid teateid ega korraldusi.

□ Kolmandik eestlased

Tema eestsoos kõnelevad kõik eesti keelt. Kuid ena-

mus töönioliselt 700-st KGB ohvitserist on vene keelt rääkivad. Täpset arvu ta ei taha avaldada, täpsustab vaid "vähem kui tuhat", kellest "vähem kui kolmandik on eestlased".

Seniajani on 130 vene KGB-lastest avaldanud soovi koos oma perekondadega Venemaale tagasi sõita. Ülejäänud otsivad uusi töökohti Tallinnas.

Mis peitub KGB arhiivides? Sillar vastab:

- Siin on toimikud 20 000

REIN SILLAR, 43-aastane KGB kindral.

isiku kohta, 7 000 toimikud on Uljanovis, 2 500 Kirovis ja Pernois. Need toimikud tuuakse Eestisse tagasi.

Tallinna KGB-boone arhiiv on pitsereid. Enne DN-i külastust käis Tallinna linnapea etteleatamatult pitsereid kontrollimas.

□ "Koputajate" arv

Kui palju äraandjaid ehk "koputajaid" oli KGB-i Eestis? Selliseid oli tegelikult igal töökohal ja nad olid mõistagi üldiselt vihatud. Tohutult palju inimesi tabas nende tegevuse tõttu elukutsesid ja neile olid kinni kõrgemate õppeasutuste usked.

Kas "koputajaid" oli tuhandeid? Ei, mitte just nii palju, seletab Sillar, kuid lähemalt selgitusi ta ei taha anda.

Agendid on perekonnad. See pole humaanne. Paljastamine võiks tekitada traagöödiad.

Kuid pitsereid arhiivis on olemas kõik nimed? Jah, osa nimeidest on kindlasti kättesaadavad, ütles Sillar. Eesti valitsus saab kõik andmed. Kuid Sillar

nõuks meelsaimini, et need dokumendid salastatakse 70-ks aastaks.

□ Kõik "puhtad"

Seevastu aga annab Sillar lisraeli juolgeoleku üle andmeid "kümnekonna" isiku kohta, kes sõja ajal olid natside teenistuses.

Kas Sillar ei leia olevat kummaliselt, et KGB teenistuses olevald isikuid Eestis ei võeta vastutusele? Kas neist tööpoolest keegi pole teinud midagi ebaseaduslikku?

Seda Sillar ei leia. Mõned Eesti parlamendis küll nõudsid juurdust, kuid parlament pole mingisuguse kohtuinstants. KGB järgis Eestis vaid kehtivat siseti seadusi.

Kas teistimõtlejaid ei jätatud? Ei, leiab Sillar. Tema mälu kohaselt uuriti vaid 80 juhtumit. Ta kutsus kohale juurdustsakonna ülema, polkovnik (kolonel) Uno Ojamaa, kel on esitada numbreid:

- Kokku 26 isikut anti kohtu alla. Kuus neist olid vaimuhaiged ja saadeti vaid sundravile. Ülejäänute hulgas oli mitu relvi koguvat, natsiislike vaadetege noorikut. Üks neist sai 10-aastase vanglakaristuse. Jah, muidugi, mõned neist on praegu tuntud poliitikud...

□ Ei kahetse

- Ma ei taha iseenast mingil määral esile tõsta, ütles polkovnik Ojamaa, kuid minu osakond järgis kaljukindlat kehtivat seadusi. Pärast nõustusi sellega ka teistimõtlejad.

Tulemused teadik oles. KGB-kindral Sillar ei kahetse, et ta oma noorusel ei valinud advokaadi või kohtunikku elukutses? Sellele on ta viimasel ajal palju mõelnud. Aeg on olnud psühholoogiliselt pingutat.

- Kuid et ma kahetseksin? Ei, siiski mitte.

Kas ta ise on linnas äratund? Mõnikord. Näitaks siis, kui ta seisab ajaleheskiost ees sabas ja pillas maha rublase paberraha. Selle korjas üles üks vana-e, andis talle rubla tagasi ja ütles:

- Parem kui olete kokkuhoidlik. Varsti te enam mingit palka ei saa.

Kuid palk käib edasi. N. Liit maksab talle kindralpensiooni. Ta elab abikaasa ja kahe lapsega tavilises kolmetoalises korteris Mustamäel. Vabal ajal meeldib talle kalastamine. Arvatavasti jääb talle selleks edaspidi küllalt aega üle, lõpetab DN-i Mert Kubi.

VENEMAA president Jeltsin on oma meemuarides paljastanud nomenklatura fantastilist luksust. See muidugi toimub niinimetatud tõstava rahva arvel, kes on sunnitud elama viletsuses ja puurilajas.

- Hääti elame oma suurel kodumaa, sulatsi, Ivan!

Eesti taasvabanemist tähistati Kopenhaagenis

Kopenhaageni eestlaskond tähistas Eesti taasvabanemist piduliku koosviibimise 13. oktoobril. Selset võitis osa ka kohalik Eesti Vabariigi esindaja Arvo Alas.

Oma sissejuhatavas kõnes õnnitles Dr. Vello Helk teda Taani eestlaste nimel ja palus teda üle anda parimad soovid raskel Eesti tuleviku ülesehitamise teel. Kõneleja meenutas, et Kopenhaagenis oli kuni oma surmani kahe ja poole aasta eest aktiivselt tegutsenud Eesti Vabariigi saatkonnajuhataja ja eksilvalitsuse välisminister August Koern.

Ta oli agaralt osa võtnud eestlaste tegevusest, nagu ka tema kohalviibiv elukaaslane Sigrid Koern, keda kõneleja eriti tervitas. Dr. Helk rõhutas, et me olime alati olnud veendunud Eesti Vabariigi tegutses, tänuks väliseestlaste arvut Taanis võis hinnata umbes poolelaja peale.

Järgnevalt kommenteeris Dr. Helk praegust olukorda Eestis, eriti esile tõstes asevalitsusminister Rein Mõllersoni seisukohta, et Molotov-Ribbentropi pakti salaprotokollide polevtingimist enast Eesti liitmisega N. Liidu külge. Ta taunis seda avaldust ja märkis, et see on jätkum mittekeistestriiv N. Liidu huvide kaitsmine.

Ta avaldas lootust, et Kodu-Eesti noorem põlvkond, kes oli üsna arvukalt

Rootsi, kokku üle 260, kellest vähemalt 160 tegid seda salaja.

See polnud ohutu: kaks põgenejat kaotasid teel oma elu. Alles 1948. a. avanes võimalus väljarändamiseks, esiteks Argentiinasse, kuhu siirdus üle 120 eestlast. Inglismaa võitis vastu 70, Austraalia 50 ja sama palju läks Kanadasse. Liigi poolsada lahkus teistes teades, kusjuures umbes 40 sihtkohta on teadmata.

Sellel ajavahemikul suri 20. Järelejäädumises sadakond eestlast olid saanud kas peatus- ja tööalad, või võimaldati see neile 1951. a. kui Põgenikevalitsus likvideeriti. Need olid enamikus kas taanlastega abielulunud, vanad, invaliidid või mõne terviseliku rikked, mis väljarändamist ei võimaldanud.

Vahepeal on üsna paljud surunud, nii et praegust eesti põgenike, tänuks väliseestlaste arvut Taanis võis hinnata umbes poolelaja peale.

Järgnevalt kommenteeris Dr. Helk praegust olukorda Eestis, eriti esile tõstes asevalitsusminister Rein Mõllersoni seisukohta, et Molotov-Ribbentropi pakti salaprotokollide polevtingimist enast Eesti liitmisega N. Liidu külge. Ta taunis seda avaldust ja märkis, et see on jätkum mittekeistestriiv N. Liidu huvide kaitsmine.

Ta avaldas lootust, et Kodu-Eesti noorem põlvkond, kes oli üsna arvukalt

esindatud, viib Eesti jälle Euroopasse tagasi, omandades ise kogemusi ja kasutades ka väliseestlaste teadmisi.

Lõpuks mälestati leinaseisakuga kõiki neid, kes Eesti vabaduse eest kõigil eluhingutandritel langenud, ja kes selle unistusega vahepealsel aastatel on manalasse varisenud - kas Siberis, kodumaal või võõrsil.

Järgnevalt võitis sõna Eesti Vabariigi esindaja Arvo Alas, kes veenvalt kirjeldas Eesti praegust rasket olukorda - aastatpikkune okupatsioon on muutnud Eesti "sealaduse, millest ei tuleb ehitada riiki".

Pärast ametlikku osa järgnes hubane koosviibimine, kus endised pagulased said mõtteid vahetada kodusest olukorrast, keda üsna arvukalt viibib Kopenhaagenis väljaõppel.

• Siit ja sealt

• Nils Moritz, eestlastes näitleja ja stsenoograaf rootsi teatris, on viimase ülesandes rakendatud Stockholm Boulevardteatri ühe lavastuses - Allan Ayskboorni "Valikes õös" (Stilla Natt).

Nils Moritz on tükis tegev ka näitlejana. Esietendus Göteborgi asuvas teatris toimus 5. oktoobril.

Käesolevaga teatame oma ettevõtte projekti omapära, et rahvusvaheliselt teenindada väliseestlasi.

Härrad

ADIR ARONOVICH, Washington, D.C., U.S.A.
OSCAR JAN MÜLLERBECK, Toronto, Ontario, Kanada ja
JAAK OKS, Adelaide, S.A. Austraalia.

kellest esimese on Tartu Ülikooli lõpetanud jurist, kes praegu praktiseerib oma kutsealal U.S.A.-s ja kaks viimast on kohapeal ülesannetes Barrister-Solicitor ja Notarius Publicus - teenindavad väliseestlasi juba mõnda aega koostöö meiega, vastavalt kodu-Eesti seadustele, mis võimaldavad ebeseaduslikult võõrandatud vara tagastamist või selle eest kompensatsiooni saamist. Seejuures annavad konsultatsioone näpunäiteid Tallinna A/S LEXESTO kogenud juristid. Meie vormistame Teie taotluse omandiõiguse taastamiseks ja anname jürisse vastavasse maakonnavalitsust Eestis.

Vajaduse korral on meie koostööpartneriks Rootsi jurist Mats L.Runfeldt.

Tervitame uusi kaastöölisi ja kliente nii Rootsis kui ka mujal maailmas:

Georg Kalmet Redovising och Revision KB
Majandus ja juridiline konsultatsioon, Notvargsgård 1 - S-116 66 Stockholm.
Telefon: 08 - 6 435 235, faks: 08 - 6 425 312.

GEORGE ALEXANDER KALMET

ARVI SIKK

Karl Talpak jõudis koju

1. septembril sängitati tuntuima soomepisi Karl Talpaku põrm kodumaa mulda Tallinna Metsakalmistule.

Teatavasti Karl Talpak, kes oli sündinud 28. veebruaril 1905 Rakveres, suri 12. märtsil 1991 Södertäljes. Tema matusealitus toimus 5. aprillil 1991 Jakobi kirikus Stockholmis ning tema põrm jäi ootama Eesti vabanimist, et siis jõuda tagasi koju.

Nüüd olid tulnud vana sõjameest ning vabadusvõitlejat ja soomepisi liikumise väimist isä tema viljale teekonnale saatma rahkem kui pooltuhat inimest, nende eesotsas ühe kolmesaja soomepisi. Paljud organisatsioonid olid esindatud oma lippudega.

Tseremoniaalsel talitusel kõneles Tallinnas Jaani koguduse õpetaja Jüri Vallsalu, kes ütles muuseas: "Me ei ole tulnud siia ainult selleks, et sängitada mulda Karl Talpaku põrm. Me tuleme ka selleks, et mälestada kõiki neid, keda pole enam võimalik kodumaa mulda panna." Tuleb seejuures ära märkida, et õpetaja Vallsalu õnnistus jäi kogu ümberkaudsele maailmale: saagu see teistegi soomepiste rahupaigaks.

Edasi kõneles Eesti Akadeemilise Sõjajaloo Seltsi nimel Rein Helme ja

Elias Lõroiti Seltsi poolt Toivo Kuldepp. Tallinna linna poolt olid võimast austust tulnud avaldama linnavalikogus esimees Andres Kork ja keskkonnakorraldaja Rein Ratas.

Esimesed peotäied mulda jumalagajätkes viiskümnel aastal Karl Talpaku tütar Ingrid Talpak-Meredi ja lähedased omaksed. Eestis elavate soomepiste poolt ütles järeleühde ja asetas pärja Lõroiti Seltsi Soomepiste Sektsiooni esimees Sven Ise. Rootsi soomepiste nimel kõneles ja asetas pärja JR 200 Sõprusühingu esindaja Väino Eskin.

Järgnesid järeleühed, pärjad ja lilled 1941. a. sõjasuvel metsavendadest väljajunenud Karl Talpaku Kompanii elusolevatel võitlejatel, tema õpilastel Narva I Gümnaasiumis, endistel ja praegustel õpilastel Hugo Treffneri Gümnaasiumis, paljudel rahvuslik-politilistel organisatsioonidel ning sadadel üksikutele soomepistele, võitluskaaslastele, sõpradele. Kalkukingas mattus lilledesse.

On kohane lõpetada Rein Helme sõnadega: "Vana võitleja on tulnud tagasi koju, et olla igaviku teedel vabanevas Eestis, mille teinimisele ta pühendas kogu oma elu.

VENEMAA eelolev talv (Böhle "Die Welt" is').

Stockholms Stadsteater:

Hästi esitatud Tshehhov

Stadsteater esitab Anton Tshehhovi esimest "suurt" näidendi - 1896 kirjutatud "Kajakat" (teised suured "Onu Vanja", "Kolm öde" ja "Kirsiaed").

Tshehhov katsub kujutada "igapäevaseid" inimesi igapäevastes olukordades ja suhetes. Ta ise polnud "Kajakaga" täiesti rahul, kuna seal esinevad mõned "ägedad" stseenid näitlejanna ja ta kirjanikust mehe vahel ning "dramaatilise" enesetapp (Küll väljaspool lava).

Hiljuti oli Henrik Ibseni "Metspardi" (1884) hae etenduse puhul samas Stadsteatris juust kogeda, et Ibseni problemaatika hakkab igapäevaseks. Ibsen tõelise esialaalsena ja selgelt mõeldud konfliktid, näitab nende lahendamist, noomis ja õpetab (Küll tegelaste kaudu).

Tshehhov näitab ainult inimesi, ei taha elu parandada, konflikte ei teki nii palju sotsiaalselt tingimustest ja "seltskonna" rõhust diktaatorist kui inimeste iseloomudest. Peaaegu midagi ei öelda välja, vaataja saab oma elumuse, neid ise näiliselt tühisest dialoogist välja nappides. (Tshehhov ise ütles: "See, mis inimesed räägivad, on tühine - aga seda pole inimesed ise"). Samuti ei vanane inimeste vahelised probleemid esitavas Shakespeari ja Molière.

Kanadast tulnud lavastaja Keith Johnstone'i on "hea käsi" Tshehhovi lavastamiseks. Ta on ilmselt tõotanud kõikide näitlejatega võrdset ja rõhutatud neid pisinähtsuse, mis tolle kirjaniku maailma esitamiseks vajalikud. Aga ta on ka - kas kogemuste põhjal või õnnekombe - tabanud seda hõngu, mis meie, kui venelasi näinud-kulnud (venelasi enne Teist maailmasõda, mitte "nõukogude inimesi") isikusest "venelikuseks" peame: tempera-

mentiaalsed erisused, hõngid meeleolude pöörangud, väljapühimised pärast tiik aega kestnud "filosoferimist". Seda kohbat rootsi teatrivaheharva - seninähtud lavastustes asenduvad venelikult niansid karjumisega ja laval mõtetult ringijooksuga. Näidendist on saanud tihti rahvusliku hõngu massimäng.

Eriti võimsalt tuli too niansseeritud ja ometi võimas temperamendivaheldus ilmsiks Clarie Wikholmi juures näitlejannana - seninähtud Arkadinast laval ja filmis jääb tema koju enne kõike meelde - parasjagu vulgaarne, järskult, aga ometi sihkikindalt oma käitumist muutev.

Helge Skoog tegevi niansseeritud mänguga vägisi usutavaks autori poolt pisut puseks jäetud kirjanik Trigorini (Tshehhov kasutab seda lavakuju, et enda, kui kirjaniku probleeme arutada). Kolmas selles mõtades ka reas oli Anders Nyströmi Sorin - haiglane, oma ümbrusele ägedasti kaasaalav mees. Võimas sõna otsestes tähenduses oli mõisavaheliste Smarjev, joonistades terava profiili ainult paari anekdoodi vestimisega.

Muidugi ei olud nii ilmekad äärjooned noorte kolmikult: Johan Kjellgren Kostja (tema on õigupoolest peategelane, too tüübi kaotav "Kajakas"), Monica Almkvist-Löven noorel näitlejannal Nina, neist küll jäi enam meelde öeldu Nuneši Mashha.

Liiklemise ja lavapildi polest oli lavastus rõhutatult konservatiivne - aga see ju sobib Tshehhovi mõeldud sajandi lõpu miljööga.

Kes tahab näha inimliku sooja, "vana head" teatrit - mingu "Kajakat" vaatama.

Timmukurus:

Vastukarva

MURE TUNDMINE Baltikumi pärast on levinud - võiks öelda, et see on isegi globaalne. Kõige ägedamalt tuntakse mure selle üle, mis saab Baltikumi suurest vähemurahvast. Too mure on - kui otustada mõnede ajaleheartiklite järgi - kindlasti suurem kui too, mida tunti mõned aastad tagasi Baltikumi enamurahvaste pärast. Mure oli sel ajal nii väike, et see ei võimald-
amugi selgeks saada, mis on millise riigi pealinnal nini.

Aga ajad muutuvad - õnneks. Ja nüüd rõhutatase korduvalt ning ägedalt, et Baltikumi rahvad võivad kaotada selle goodvilli, mis neil läänes on. Sellega koos ka muidugi abistamiseks määratud rahad ja muu.

Millie neale üks kodumaine poliitik oli öelnud: "Kui meil on valida - kas kaotada läänepoolne goodvill või kaotada meie rahvaste tulevik, siis me valime siiski esimese".

Sellega oli viidatud asjaolule, et vähemurahvuse kiire kasv tuu tõttu võivad praegused enamurahvused kiiresti vähemahuseks saada. Aga niisugustele selkadele läänepoolset bessenweise-rid, kellele ajalehtede veergudel kõik on lihtne ja selge, muidugi ei mõtle.

MÕTEMATUSEst patust ei ole muidugi keegi vaba. Siit kaugealt näib olevat asjatu, et kaks sugulasrahvast - araablased ja juudid, kelle usulelgi on omavahelisi sarnasusi - omavahelisi hirmsast võitlevad. Aga kui lähemalt järele mõelda, siis nad võivad olla selle sarnasuse tõttu võitlevadki.

Pole vaja kaugemale vaadata kui Juugoslavia suunas, kus kroaat ei tunne serblast, või kui tunneb, siis vaatab teda üle püsi sihiku. Aga muidugi on seal peale rahvaste ja keele üle tükid, mille nimeks on us ja kiri. Ei ole ortodoksid olud eriti suured sõbrad katoliiklastega sellest ajast, kui kiitu vasti ligemale tuhande aasta eest lõhki läks. Ja kui sa teise kirjast aru ei saa...

IDA POOL sõlmikates majanduslikke ja muid lepinguid, aga majandus ise loksud edasi nagu laev, mille masinad on seisma jäänud, purjed tuult ei püta ning järelikult lävi tuuri ka ei kula. Asjatundjad ütlevad, et endist N-Liitu vasti sevat maffia, kes võtab mis võtta on, ja nomenklatuura, kes pidurdab mida pidurdada saab. Kui kodumal pakutakse pankadesse säästetud raha asemel väärtusbareid, siis tekib küsimus, kas sel nimetusel mitte ei tuleks esmaseks a "väärt" maha tõmmata ja rahale jätta, et pakutakse ainult paberid.

Teatavasti triukikates plaani ületades ja 25 tundi põlväga joosul teatud suures paberite peale teatud summa rublades. Aga selleski paberist olevat kodumal puudus, nii ei saa inimestele palkasid maksta. Ja palgasaamine on ometi eesotsis, mis praegu tegelikult ikka veel kehtiva plaanimajanduse puhul on hädavajalik.

Kuulda on ka, et suurte võimupüüride komisjon, mis Moskvas on asutatud ja mille tööalaks on kaduma

länud rongide otsimine (rongide, mitte vagunite), kurtvat suure tõkkoruse ja väikeste tulemuste üle. Ei ole võimatu, et maffial (sellele tähtsale organisatsioonile pole esialgu veel leitud venekeelset nime) on ehitatud oma raudeelilind, mis kulgevad ametlikelt liidestest kõrvale ja viivad rongid koos sisuga kindlasse kohta.

Kuidas nn. mafioosoid nimetada, selleks on meil ju sõnu olemas - suurem osa vene keelest laenatud Kaabakas näiteks on kõrtsiküaline, sest vene (ja soome) keeltes on kõrts "kabak". On ka veel liisud sõnad nagu masuurikas, makklak, pasatki ja paskaak.

Kui kiire on, siis aitab juba sõnast kaak, mis tähendab villaronga, sest võlas ju näibjost on ka kahtas eesti keeles, ilma välislaenueta, on kasutusel termin "kõrikõikaja".

Nimed nimeks, aga maffia puhul kehtib vana-sõna: Väikesed vargad ripuvad villas, suured vargad sõidavad tülles. Tõlla asemel tuleks asetada Moskvištš - või kui kaubandussidemed läänele edasi arenevad, miks mitte Cadillac või koguni Rolls-Royce. Kui vana tsarist äärmiselt juul liikust edasi, ülemla 16 hobuse jõul, siis nüüd annab masin kümme korda rohkem jõudu ja kiirust.

VIIN ON VANA vene rahvuskoju ja ilma tulemusteta katsus tsats Mihhail sellele piire panna - muu hulgas viinamägede istandusi hävitades. Aga selle kõrvale on moodsamad ained juba ammu teed leidnud ka N-Liitu - eriti selle lõunasaadest, kus neid saab osaliselt juba peal kasvatada nagu mõnel muul alal, mis "kuldseks kolmnurkaks" ristitud.

Aga mis rääkida N-Liitust, kui Euroopa ja maailma kõige eeskujulikumast riigist Shveitsist, mis on seni elanud isä Calvini rangete elureeglite kohaselt, tulevad andmed, et narkootika kasutamine ja sellega ka väga levinud ja sellega koos muidugi kuritegevus.

Nii et kõik need kapitalistid, kelle mustad vii pud-tad rahad on seal pankades, võivad varsti hakata hirmu tundma oma arvete saatuse eest. Sest teatavasti on leidlikkus nii narkootika levitamiseks kui rahale lipipääsemise juures suur ja selle tehnilised vahendid aina arenevad.

Tumedad on väljapaatend inimkonna tulevikuks hoolimata sellest, et Berliini müür varises ja võitmatu punaarmee end kohati ida poole tõmbas. Paraku ei näi üsed hädad, nagu narkootika kasutamine ja kurikulus adis hoolivat ei müüridest, okraatidest ega maaminidest.

Inimest, neid pagana parasile, et meil masas liiga palju ja rohkem saab olema, kurtis Andreški. Kui sellele asjale saaks piir panna! Aga näe, ei saa. Õpeta küll, et nii või naa. Aga üht ei luba usk looduse radasid kinni panna, teine loodab lastest endale abi. Kolmas tahab, et rahvas kasvas ja oleks jõudu teisele rahvale kallale minna. Aga küllap minna aga elab ära. La nooremad vaatavad, kuidas edasi...

Uudiskirjandus

EESTI KALUR nr. 4 1991. Eesti kalurite koondise väljaanne. Sisukord: Harald Aksberg juustab Eesti ilusaimast purjelaevast "Tormilind" ja mootorjarkast "Mars", millel on ees noore laevapilotsina selles Euroopa sadama vahel, kuursajate ühis Leningradist käidi metsamatjeriali toomas. Teises artiklis ta kirjeldab kangid Naissaare kalur-lootse, kes Krimmi sõja ajal rahustajajana hoidisid ära kokkupõrke Tsaar-Vene ja Ingliise-Prantsuse laevastike vahel.

Möödunud suvel peetud Viimsi päevadest on aratodu ESMARI artiklile ajalehes "Randlane" nr. 13/14 1991, "Pidu üle valla!". O. Piibemane kirjutab: "Mis saab rannapüügist?" - mõtetid ja ettepanekuid rannaküla elustamiseks. H.Noor oma artiklis "Häituvad suitsud" annab ülevaate põhjaranniku kalurikilade praegusest olukor-rast. Toimetaja E. Art on uurinud Blä Jungfru labü-

rinti, salapiirituse vedu Rootsi idarannikule 1920-niatal aastatel ja Teise maailmasõja ajal levinud kalaümbriku ohtlikkusest rannarahvale. Signatur E. L. jutustab Eesti kalurite kohanemismisvõimalustest Rootsi idarannikule Väddö poolsaarel. L. Link annab ülevaate R. Strycki ja M.Selleri paadimootortite tööstuse asutamist ja nende häbumisest (Eesti Kalurid nr. 4/91 Tallinn). Alajärjas on ka aratodu mõned eesajadest retseptid kilude soolamiseks.

Eesti Kalur on rikkalikult illustreeritud fotodega ning joonistega ja ilmutab neli numbrit aastas. Tellimise hind on kr. 100.-aastas Eesti Kalurite Koondise liikmetele koos liikmemaksuga. Ülemereandmed on liikmemaks koos ajakirjaga USD 25 aastas. Adress: Eesti Kalurite Koondis, Hag. 3, 4 tr. c/o E. Pettai, S-113 43 Stockholm Sweden. Rootsis on postgiro nr. 42 22 71 - 7.

Lugeja kiri

Võõras sõjavägi

Loen lehest, et nii Eestis kui ka Saksamaal ja mujal on sadu tuhandeid nõukogude sõjaväelasi veel pagal. Ei ole kusaigiti lugenud, kas need veel on jätkuvalt püssi all, s.t. relvastatud või mitte? Palun ZPL-i selles lehes öelda.

Olen ise olnud malemeister, nüüd aga juba 87

LEHO LAURINE
end. Laurentius
Stockholm-Järifallas

AR-GI

Esto '92 New Yorgis

Esto '92 uus suund seoses uue Eestiga

VI Ülemaailmsete Eesti päevade esimese Urmas Käerner kirjutas Esto oasitühtsust imekiirelt muutvas maailmas, märkides muu seas, et pärast Teist maailmasõda tõusis tõhusalt väliseestlaste arv. Laiali paisatud pagulaslask lüügis asukohamaas seltses, kogudusi, eesti koole jne. Võrresse ühiskonda sattunud kaasmalaste peitühiline vajadus end koondata püünes ehk ka kojujätusest. Okupatsioon aga kestis edasi.

Nii hakkasid pagula-seestlased, väliseestlased asutatud keskkorraldatusoode abil võitlust pidama, mis aastakümneid on hõlmanud vaid kahte põhisiti: Eesti maa ja rahva N. Lõidu okupatsioonist vabastamist ja meie vanemate kultuuripärandi, eesti keele ja meele säilitamist võrsil. Muidu meid viis läänepoleks enam eestlastena olemaski.

Neid kahte sihti – iseseisvust ja globaalse eestluse edasipüsimist – on aastast 1972 teeninud Ülemaailmsed Eesti Päevad ehk EstoD. Lisaks, et EstoD on kujunenud ka kogunemis- ja tutvumispai-kadeks, kusjuures hajutatud eestlased uuendavad kontakte.

Nüüdsest peale võiks aga EestiD vaadelda kui taasiseseisvunud riiki. Seda arvestades, tekitab küsimus, kas EstoD enam üldse on mõtet, eriti New Yorgi Esto '92?

EstoD on aga olulisemad Eesti tulevikule nüüd kui kunagi varem. Mispärast? Inimõiguste rikkumise periood on lõppenud, kuid rõhuv majanduslik olukord kestab. On vaja aidata

Eestit turumajanduseni, on hädavajalik paigutada Eestisse läänemaade investee-ringuid. Järelikult peab iseseisvat Eestit maailma silme ette viima, teda tutvustama kõikidele. Aktuaalsemaks kui New Yorgi Estoga seda teha ei saagi.

Seega on äsja loodud uus Esto '92 toimikond, mille ülesandeks on Esto raames rakendada tegevust, mis otseselt aitaks Eesti demokraatia ja majandusstruktuuri ülesehitamist. Programmi nurgakiviks on äriala-ne kokkutulek ehk "Baltic Trade Convention". See toimub Esto peahotellis 8.-10. juulil.

Eesmärgiks on viia Balti ettevõtteid kokku võimalike partneritega USA-st ja mujalt. Korraldatuses loenguid ja seminare rahvusvahelisel majandusteenad. New Yorgi maailma ärin-duse keskuse töötubade konverentsile maksimaalselt edu.

Teiseks uueks ja konkreetselt algatuseks EstoD on VIP-vastuvõtt, mis toimub 11. juulil Ellis Island Muuseumi peasaalis. Peale kaasmalaste on VIP-vastuvõtul tervitatud inimesi USA poliitilistest ja majanduslikest riigikandest. Osavõtmaks (\$200) lae-kub puhastulu suunatakse Eestisse.

Samuti korraldatakse Esto ajal suurloteri "Esto Lotto Eesti Heaks". Peavõidud on Eestis toodetud valge tiiklaver. Lisaks heale reklaamile laekub loo-riist summast, mis toeta-vat majandusinstantsi Eestis.

Enimtoimiv aktisioonid ning muu, mida uus Esto komi-

tee soovib teha, peegeldab kindlat suunda väljapoole. Globaalselt teadvust Eestimaa potentsiaali kohta peab aitamata tõsta aktiivne, organiseeritud, suhteid omav väliseestlaste-kond. Elujõuline rahvusgrupp igas maailmakaases on uuel ajastul Eestile ülitähtis.

Esto ajal toimuv Eesti Rahvuskongress arvestab kindlasti päevakorraga, mis pöörab suunda rahvus-poliitiliselt tasemele ka mujale. See on täiesti loogiline ning endiselt välisvõitluse pinnaks. Esto rong-käigud mõeldud vabadusnõuet ÜRO palee eses andend tänuavaldus koos toetuspal-vega "United Nations Re-lief Committee" aadressil.

EstoD on ka asendamatu väliseestlaste töö eduta-miseks rahvuskultuurilisel pinnal. See ei muutu. Võimejalg, tantsijad, lauljad, sportlased, gaidid ja skau-did ning mitmed mandrid need, kes on EstoD korraldanud, ühinevad kordu-vat selle maagide ümber, mis on Ülemaailmsed Eesti Päevad.

Estost osavõtt on igal isikul, ka pealtvaatajal. Tõeline investeerimine Eesti tulevikku. Kõik väliseestlased, eriti noored, peaksid tundma kodumaa mulda jalge all. Tekku seda iga-tüks kui ajad ja olud lüba-vad. Kuid ärgem suundu-meg eksklusiivselt "sisse-poolde". Globaalses eestlas-konna kadu ei ole Eesti huvides.

Nii palju võiksime endile lubada, et rahvusvahelisel taulast New Yorgis 1992. a. tähistab maailma eestlas-peere Eesti uut algust.

RUHNULASED TAGASI oma kodusaarel pärast poolt sajandit võõrsil

Esinäitamine filmiinstituudis

Dokumentaalfilm

"Tagasi Ruhnule"

Tänavu suvel valmis rootslaste tunniajaline dokumentaalfilm "Tagasi Ruhnule" (Äter till Runn), mille esilinastus pressile toimus 4. oktoobril Stockholm filmiinstituudis. Ekraniseeringu autoriks ja režissööriks on Staffan Julen. Film jutustab eesti-rootslastest abielupaari Jakob ja Elsa Steffensoni kilt-laskäigust Ruhnule, kust nad olid sunnitud emal olema üle neljakümne viie aasta.

Filmitegija oli oskuslikult ära kasutanud nn. kontrasti printsiibi. Tänapäeva soikunud ja mahajäänud olu kõrvale seati 30-nädalaste filmi- ja fotokroonika, milles kangastusid ülesharitud põllud, vilgas tegevus ja lüüsi korras talumajapidamised. Jätis hea mulje, et Staffan Julen ei süüdistanud kaoses eest rahvast, vaid nõukogude okupatsiooni ja selle armee.

Films selgus, et Ruhnul ümarguselt 260-st elaniku-st lahkusid 1944. aastal saarel kõik peale ühe abielupaari. Tänaseks oli kinn-lama, äärmiselt pool veel olus. Tena rootslastest abi-kaasa suri aga Siberi laagris. Rohkem Ruhnul endisi asukaid alles ei ole.

Aastate jooksul on saar-eläbiivoolanud igasugust rahvast, kellest vähesed Ruhnule pidama jäänud. Kui mitte arvestada suvilo-anikke, siis elab praegu saarel vaid kuuekümmet inimese ringis, kelledest lõ-viosa moodustavad vanurid - endised Kihnu memmed-taadi. Teine võimas jõud on okupatsiooniarmeer.

Režissöör ütles ausalt välja tõsiasja, et põgenemisel 1944. oli rannarootslased eestlastega võrreldes palju kergem, kuna Rootsi riik maksis ja organiseeris nende transpordi. Eestlased pidid aga ise vaatama, kes kuidas sal.

Filmi autor leiab, et kui eesti-rootslastele oli Rootsi turvalisuse paigaks, siis eestlastele mitte. 1946. aasta baltlaste väljandamine N. Lõidus sundis pal-jusid eestlasi Rootsisst lah-kuma ja mujalt laiaist maailmast kindlamat var-jupaika otsima.

Üldiselt jätis kogu film

tervikliku ning harmooni-lise mulje. Kaadri valik oli hea ja professionaalselt, in-saaks, mis pikapeale häirivaks muutus, oli Steffensoni abielupaari pidev halise-mine, et pole enam ikka ni-nagu viiskümmend aastat tagasi. Paljud Jakob Steffensoni talu kõrvalhooned olid lagunenud, nende üm-brus rohtunud ja võsas. Nende pettumust ei kaalu-nud ülesse isegi fakt, et elu-maja koos mööbliga oli al-es ja heas korras.

Järgnevalt võeti vaatluse alla Ruhnul puukirik. Seegi oli terve, kuid oleks nede arvates võinud olla paremas korras. Täiesti õige! Ei valide vastu. Kuid kes seda kõike oleksid pidanud korras hoidma. Nagu varem mainitud lahkusid saarelt 1944. aastal kõik elanikud, peale kahe. Endise 260-ne elaniku asemel elab saarel praegu 60. Neistki pooled vene mi-grandid, kellest arvatakse enamuse moodustavad sõjaväelaste perekonnaliik-med. Rannarootslastest pole järele jäänud. Olen

Ka Ruhnul puhas ürgne looduspiisid peaks paljude Eestimaa osadege võrrel-des vaid väimustust esile kutsuma. Kõlhooside ja n. suurte sotsialistlike ümber-korralduste aeg Ruhnul suurt ei puudutanud. Seot-tu jäi ole saarel peale rannarootslaste lahku-mist enamvähem samasse faasi seisma. Sellest sai alguse valkne lagunemine, mille käigus mets ja võsa nõudis tühjaks jäänud talumaa-delt oma endised valdused ta-gas.

Steffensonide vanapaa-rist hakkas nagu piust ha-leri, et nad ei mõistnud väärtustada seda tohutut eelist, mida pakub nukker mahajäetud nõukoguliikult "sotsialistlik" maastiku-pildiga võrreldes. Isegi Eesti vabariigi normaalse arengu jätkumise korral oleks raske uskuda, et vana õigutusega küün või laut oleksid muutumatutena oma endisel kujul ja kohal

säilinud olnud. Rootsi kaa-saages küla välisilme peaks küll seda seda väidet veen-vat kinnitama. Seepärast ei tahaks kuidagi nõustuda filmi lõpukaadrites Jakob Steffensoni poolt öelduga: "Olen väga pettunud, mis-tõttu vaevalt ma enam Ruhnule kunagi tagasi tu-len". See kõlas kuidagi liiga rängalt ja ülepaakult.

Tahaks loota, et enamus rannarootslasi arvab teisiti. Ning mine tea, võib-olla si-saldus neis Jakob Steffen-soni kibedates sõnadest roh-tem 80-ne aastase vana-härra ülepaitsutatud emoti-oonne, mille põhjustas pet-tumine kaunis noorusmaas, kui põhjalikult järelekaal-utud otsust. Seansi lõppedes kineleisti Staffan Juleniga pikemalt. Sain teada, et ta on päris hästi kursis Eestis toimuvaga ning katvab-eb edaspidigi selle teemaga te-geleda.

Filmi tegemisel oli abiks olnud ka Mark Soosaar, kelle film "Kihnu mees" jooksis hiljuti Rootsi televi-sioonis.

On tõsiselt tore, kui Eesti ja tema probleemide vastu tunnevad huvi loo-meinised teistest maadest. See aitab avardata meie suhtlemise piire ning näha oma probleeme ka teistu-guse vaatenurga alt. Seepä-rast tahaksingi Staffan Ju-lenile soovida jätkuvat jõ-udu ja huvi Eesti teema kä-sitlemisel filmikunsti.

ANDRES KRAAS

Siit ja sealt

• Britt ja Jan Paju Stockholmis said teise poja.

• Björn Survee ja Uli-rika Berg kihlusid Hõghol-mis.

• Agu Kriisa Stockholm-ist on valitud Eesti il-muava "Maalehe" artikliau-torile auhindamisel üheks kumist laureaadist. Zhürri tülist tema rahvusvahelist õigust ja seadusloomet ka-sitleva kaastöö kohta: "Ikka poleimiline, ikka põ-himõttekindel, terav sulg, selge hoiak ja asjatundlik-kus".

Jätkuvalt allveelaevad Stockholmi sadama ees

Vaatamata viidetele, et nüüd ei ohusta Rootsi eni lagunev N.Liit, on jätunud nn. "tundumata allveelaevategevus". Ülenjuhataja raport mär-gib võimata allveelaevade tungimist Stockholmi sadama piirkonda, näiteks Fjäderholmen saarte ette.

Tähelepanekund tugine-vad osalt veepealsetele tä-helepanekutele, kus usal-dusväärseid tunnistajaid on näinud ka-laeva maste ja torne, teiselt poolt aga veealuse mootorimüra re-gistreerimisele.

Mereväe ekspedite ar-vates opererivad lähivõttes väikesed, kuni 30 meetri pikkused miniallveelaevad.

Esto '92 "Penta" hotelli uus nimi

Esto '92 peahotell "Penta" muutis nime alles nädal "Pentada Pennsylvania", kusjuures ka juhikond on uus. Omanikud on endise samuti kehtivad varem sõlmitud lepingud.

Kuna lepingute tingimu-sed näevad ette, et reser-veerimata tube tagasta-takse hotellile edasitõu-miseks, on soovitatud kõigil reserveerida tube võimal-ikult varakult. Senijani ei oligi 30% Esto poolt reser-veeritud tubades "Ramada Pennsylvanias". Teistes Esto hotellides on eestlas-tel eraldatud toad samuti võrdsest reserveeritud.

Taa reserveerimisega on riisikot vähe, sest vajadusel

tagastatakse sissemaks täie-s ulatuses kuni 1. apr. 1992. On rohkem riisikot jätta too reserveerimise viimsele minutile, sest võib juhtuda, et tulja peab ise leidma peavarju Esto ajaks määrgataval kallima hinna eest, kuna Esto hotellide hinnad on normaalinäida-dest 40% madalamad.

Tubade reserveerimi-seks tagastada kevadel saadud ankeetid koos vähe-malt ühe ööpäeva sissemak-suga. Seda saab teha iga asukohamaa kohaliku Esto komitee kaudu, ehk otseselt Esto 92 peakomitee kaudu. Majutusloimikonna juhataja on Sirje Uriko.

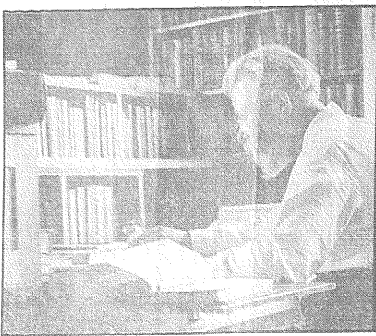
Saatkonnad EKP hoonesse

Saatkonnad on hakanud kolmisse endisse EKP hoonesse Tallinnas. Nii on Saksa-maa saanud kasuta-miseks terve korruse. Taanile on eraldatud pool korrust. Selleltüübi on aga kitsendatud välisministerei-

umi ruumide pindala kol-mele ja poolele korrusele viie asemel.

Taani suursaadik Sven-Erik Nordberg andis üle oma volikirja Arnold Riitliile oktoobrikuu keskel.

Viimaseid andmeid adm. Johan Pitkast

JOHAN PITKA oma mälestusi kirjutamas 1939 aasta sügisel

Täiendabvaid andmeid J. Pitka saatusest on ajakirjas "Vikerkaar" nr. 7, 1991 avaldanud Ain Kaalep, kes kirjutab:

"Saksa okupatsiooni viimastel päevadel - seda kõnes mulle üks sõber - püüdis noored Soomes ohviteriks saanud eestlased luua kontakti admira-

liga tema Tallinnas Narva maanteel paiknevas staabis, et ette valmistada sakslastele võimu ülevõtmist; selle mõtte laitis aga admiral kohe maha.

Mina sattusin mitmesuguste asjaolude tõttu 21. septembril Kiviloos mõisasse, kus asuva Pitka üksuse kompanii ülemaks oli

leitnant Karutoom. Päeva ja öhtu kasutamise retkeks Kehrase, kust hankisime veoautoide relvastust taganevate Saksa üksuste järelt: tegime tühjaks ühe lao ja üritasime üht-teist saada ka jaamas seistvast rongist. Õesel nägime Tallinnas pommitamise kuma. Hommikul anti korraldus jalgsimarsiks Kosele. Pika korratu roduna jõudisime mõne tunniga sinna; idapoolt oli kuulda tankide müra. Saima veidi puhata koolimajas; olenas oli ka väliköök, kust meestele suppi jagati.

Seisin just supisabas, kui koolimaja ette jõudis lahtine maastikuauto, milles istus eriarde admiral Pitka. Meelde on jäänud üks veidravõitu episood: kokk, kes suppi jagas, hakkas admiralile kaebama, et temalt on midagi varastatud. Admiral suhtus asjasse tõsiselt, ütles umbes nii: "Mina soovitan teile teha nii, nagu tehti vabadussõja ajal võtte varas kinni, laske tal püüskid maha ja andke riimadega hea keretäis".

Saalsamas puhkes äravus, toodi teade, et vene

tankid sõidavad ka mööda läänepoolset maanteed Tallinna poole. Admiral istus autosse, mis suundus mööda väiksemat teed otse lõunasse. Se on ka ainus kord, mil ma teda oma ihusihmaga olen näinud.

Kosel hargnes lahing. Leitnant Karutoom saatis 6-7 meest (või rohkem? aga lõpuks jäi neid nii palju) keskisse, et kaitsta lääne poole viivat silda. Mööda teed, mis Kose-Ristilt Kosele tuleb, jõudis varsti silda tank, teed mööda sõitis ka üks auto, mis varsti silmist kadus. Koolimaja poole hakkas hüpetega tulema jalavägi, keda koolimajast eraldas ainult madal jõgi. Meie salgake vestikust tulistas ründajaid küljelt; nii polnud efektiivne, sest vastane oli liiga kauge, relvastuseks olid aga ainult püssid. Üks tankiristkaski ka meil siiski ka.

Õhtuks jõudisime jala Kõhlasse. Teepeal sõitis mööda auto kapten Paul Laamanni, Pitka staabiülema, kes oli purjus ja midagi, olulist ei öelnud. Järgnes pikk rännak mööda

metsti lääne poole ja kui see suund juba mõtetuks muutus, siis ida poole tagasi, kuni lõpuks siit-sealt hangitud erariideid Tallinnasse jõudisime, igatiks omaette, relvad maha maetud kuhugi Arukia kanti.

Järelood kuuluvad ka asja juurde. 1945. aasta veebruarist 1946. aasta märtsini olin arreteeritud ja koh-tasin nii Tartu julgeoleku ja Pagari tänava asutuse keldris kui ka Patari vanglas väga mitmesuguseid inimesi. Üks põhiline küsimus: mis tol ajal ülekulunud huvitavat, kus on admiral Pitka praegu? Nimelt küsiti andmeid tema kohta peaaegu igaal vangil, muuhulgas ka minult. Muidugi ei kõnelenud ma eespool kirjeldatud väikesest kohtamisest sõnagi ja õnneks ei olnud ülekuulajail mu Pitka üksuses olemisest aimugi.

Vanglas kohtasin ka leitnant Karutoomi, kes minn ära ei tundnud - aga teinud minagi teda tundma. Oli muide mõnus mees ja kuldaimoodi sugulane Nikolai Karotammega (sama nime eri variandid), kellele nägudivi oleid sarnanes. Ühe päeva olin koos vana kapten

(Eesti mereväe kaptenleitnant) Korega, kes usaldatava informatsiooni järgi päästis surruks peksti: ilmselt peeti võimalikuks, et ta teab admiralit oletatav re-dupika.

Kord tapikambri kohtas in ka kapten Laamanni. Ta näitas oma sõdiks lõhutat tagapoolt ja heitis sealjuures nukrat nalja. Hiljem kuulsin, et ta oli kaasvange hulgas silma paistnud erakordse enesedistsipli-ni, näiteks jagades oma peavase leivaannust ühe kolmeks ja stüles seda kindlale kellaageldale, kuigi ta kuskil pakki ei saanud ja oli poolnäljas.

Lõpetuseks üks väike mõtisklus. Ma arvan, et terve maailma ajalooht ühtegi silmapaisvat isikut leia, kes alati oleks olnud eksimatult ja laitmatult. See aga ei tohiks sügigi ka-handada meie austust ja tänu selle eest, mis nad on saavutanud. Oleks väga meeldin, kui me oma Eesti suurmehi käsitledes mees peaksim, et kõik nad on ikkagi olnud inimesed ja inime ne juba loonu poolst ekslik.

Sinimustvalge Hiiu-Mänspäe surnuaiale

See oli 1941. aasta sügisel Hiiu maal. Pikk matuserong, hobuvankritel surnukirjad, rongi esiselvimes sinimust-valge lipp. Hiius Hiiu maale läänervannikku asuva Mänspäe surnuaia poole, kus ootas maetavaid pikk valmiskaevatud haud. Surnud olid bolshevikide mõrvatud Emmasevalla Haldeku, Härma, Kitsa, Leisu, Metsapere, Prähnu ja Öngu külade elanikud. Et nende hulgas oli nii vanemaid kui nooremaid inimesi, näeme nende nimedele lisatud vanusest.

Peet Härm, 77 a. ja tema naine Miina, 69 a., tapetud oma õues jooksiiku varjamise pärast, kellest nad midagi ei teadnud. Pärast ilmanenud, et Kaasiku Liine jooksnud tõesti tagajalgade eest hende lauta hobusestümalla peitu, nii päästes enda elu. Leena Hausberg, 77 a., julges kahtlase punaväelaste liikvel olla ões minna, mille eest tal tuli maksta enda eluga. Leena Timmelmann, 70 a., läinud metsa oma varanatukest peitma ja langes nii mõrvavirte kätte. Johannes Kurist, 70 a., Andres Väljas, 67 a. ja Andrus Engso, 69 a., vandenud ta-eta poole, et silmata saksa lennukeid. Minkel Meisalo, 68 a., uurinud oma põllule venelaste korraldusel lõ- ditud vau saksa lennukite maandumise takistamiseks. Mari Leis, 56 a., jäänud venelastele ette oma lehm ja ajeodes, Reinhold Jesmin, 24 a. ja Edgar Tänav, 22 a., varjanud end mobiliseeritavaten metsas, kuid tulnud sealt liiga vara välja. Rudolf Meisiu, 30 a., mõrvamise põhjus mulle tead-mata, Asta Saar, 17 a., kö-

nesoleva artikli andmetel saanud surnuma lasu põh-juhes, et hakanud punaar-meelastele vastu, kes taht-nud tema kodumisel tarvi-tada tema kallal vägivalda. Jakkanduvell haavatuna tapsu roomata, pea ema süle panna ja ütelda: "Ema, mind lasti, ma su-ren." Kodumaa sakslaste tuleku järel kirjutati ajalehes, et Asta Saard, mitte Saar, laulnud toas akna all "Säl, kus rukkvälvi legendi-kul heljub" kui teda samas talas surnumäele läbi akna lastud venelase kuul.

Artiklis märgitakse veel, et Kaderna mets, kuhu mitmed ohvrid viidud ja jultmat tapetud, jäänud kauemaks ajaks kohaks, kust pimeas ei juletud läbi minna.

Hiidlaste huviks peaks olema veel nüüd, mil leidub neist sündmustest mäletajaid, koguda ja kirjutada 2. maailmasõja sündmusi oma kodu ümbruses, nii mõrvamis, arektereerimisi, küüditamisi, mobiliseerimisi, raskusi majandusli-kus ja kultuurilises elus kui ka muud selle sõjaga seoses olevat nii venelaste kui sakslaste ajal, algul kaas-tõona "Hiiule", et aine kogu-misel sellest koostada ra-matut, mis mahu leiduvisel võiks sisaldada ka hiidlaste massilist põgenemist 1944 a. sügisel läände.

ELMAR VRAGER

• Leminateid

† Stockholmis suri 19. oktoobril 69-aasta vanuses Wolf Raupsepp, sünd. 17. augustil 1922 Narvas.

Eestis seatakse sisse ajateenistus

4. oktoobril otsustati ka Eestis sisse viia ajateeni-

stus. Veel pole üksikasju ot-sustatud, otsus oli põhimõ-teline. Nii palju on teada, et Eestis esialgu kuni sõjaväe loomiseni vajab vähemalt 3500 meest, neist 1800 piiri-

teenistusse ja 1450 polit-seisse.

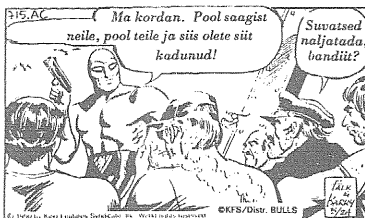
Uuritakse seoses otsuse vastuvõtmisega, kui suur on kutselaste igaaastane kontingent. 1973 oli kutselaseid umbes 11 000, kellest 40 protsenti on eestlased.

Belgia minister ei saanud Lätisse

Pühapäeval 20. oktoobril oli üks Belgia valitsuse lennuk välisministri Mark Eiskanaiga sunnitud Lätis õhuruumist lahkuma Nü-kogude sõjalennukite poolt. Lennuk pidi toimib pöörduma ja maanduma Kopen-haagenis.

Läti teatas juba 14. oktoobril tulevasest külalisest Moskvasse, mille puhul ei esitatud mingeid proteste. Praeguseks pole ka antud mingeid seletusi, miks siiski lennuki sissesõitumist takistati. Kas oli see eksitus või oli tegemist provokatsiooniga?

Fantoom

Põhjala ühisest...

Algus lk. 1

investeeringimispank (NIB) on viie Põhjala riigi ühisdamad umbes 12 miljardi krooni pealkapitaliga. Peakontor on Soomes esinduskontor Kopenhaagenis ja pangal on 90 töötajat.

Väljaantud laenude kogusumma on umbes 27 miljardit krooni. Valdav osa summast on antud Põhjala projektide investeeringutena, mis on kahe või enam riigi firmade omad. Laenuid on pikaajalised, kuni 20 aastat.

Septembris koostati ülevaade investeeringuvajadustest Balti riikides. Leiti, et tuleks luua täiesti uus finantseerimissüsteem, mis koosneks rahvuslikest investeeringipankadest, mille katusorganisatsiooniks oleks Balti Investeeringimispank. See koostaks näiteks välja personali panganduse ja investeeringumiste alal ning informeeriks välismaiseid kapitalipalgutajaid.

Panga tegevus keskendub ekspordile ja tugevaresektori arendamisele, eriti väikeste ja keskmiste ettevõtete näol. Balti Investeeringimispank võiks väga hästi asuda ka väljaspool Baltikumi, näiteks mõnel Põhjamalal. Lähemaid andmeid annab Heisingis asuv Põhjamade Investeeringimispanka peakontor.

† Kalifornias USA-s suri 21. juulil John A. Tiibus, sünd. 24. märtil 1900 Pärnus.

Head sõpra

Heino Tomson'it
mälestab

PÕHJALA
RAHVATANTSU RÜHM

Kallis vend, õemees
ja onu

Heino Tomson

* 16/5 1929 Tanskas,
Lähemaal
† 19/10 1991 Göteborgis,
Rootsis

Mälestavad

LAINE ja VOLDEMARE

Rein ja Lena
lastega

Jaana ja Lena

Meie hulgast lahkus
kaasvõitleja

Juku Pent

Mälestavad

EESTI
SÕJAVETERANIDE
SÕPRUSÜHING

EESTI OHVITERIDE
KOGU ROOTSIS

Okupatsiooni surmavõit...

Algus lk. 1

selliseid postisaadetisi, kus okupatsioonil hõlmatud sümboolid on alles, kuid asjad on juba varustatud uude Eesti oma markidega. Esineb ka juheid, kus kirjasatja, ilmselt vastikult tundes sõjasümbolite vastu, on võtnud vaeva pöörata ümbriku sisemise värgi pool välja - valgeid ümbrikuid pole saada paberipuu-duse tõttu Eestis.

"Eesti Päevaleht" sai Eestist kirja, mille saatja avaldab nõrkimist, et post ei ole suutnud kõrvaldada käibel okupatsiooni mendeid. Ta peab seda ebaeetiliseks. Olles juba märtsikuu protestireinud ühel koosolekul Otepää ülemnõukogu esimehe enda ees, ei olnud septembrikuul lõpus midagi muutunud. Ta kirjutas:

"On 19. september 1991.

Eesti Laenu-Hoiu Ühisus...

Algus lk. 1

äriripankade konkurenti, viis katastroofilokukorrani ja selle tõttu on tõenäoline tagasi minnek varasemale, puht säästupangalisele tegevussuunale. Juhtkond on välja vahetatud ja sellel on uue majandusministri usaldus. Sellegi poolest on toimunud palju hoiuste ülevõtmist teistesse pankadesse, kuigi pangajuhkonna arvates vähem, kui oli karta.

Eestlastel on olnud maapaguluse algusest peale erilise koostöövahetuse, mis algas Stockholmis Sparbankeni ja on jätkunud tänaseni, kus juba aastaid pank on ümber nimetatud Första Sparbankeni. Kuna oma rahvusliku pangajoomine osutus võimatuks, siis lahendati oma pangandusliku organisatsioonide kaudu kunagise kodumaise Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse uue versiooniga Rootsi säästupanga hõlma all, kusjuures säästjate/hoiustajate kontod jäid vormiliselt säästupanga kontodeks. Nagu viimane uurimus eestlaste kontode kohta näitab, on nendes kokku 100-150 miljonit krooni, millele lisandub Laenu-Hoiu ühisuse poolt loodud eestlaste fondidest ühisnimetaja Eesti Kapital alla kogutud üle 5 miljoni-lise summa. Niisiis üsna olulised summad. EPL vestes Eesti Laenu-Hoiu Ühisuse asjaajaja-direktori ja aumeiseme Alfred Ventsele, Första Sparbankeni krahnist.

Mõniseid positsioonil juh-

Besti on taas iseseisev. Tartu Pesepostkontorist saan osta laias valikus margia pildiga ümbrikke. Kõigil neil on vene sõjama-sinate pildid. Tähelepanu-väärseimal neit on BMP (bojevaja) masina pehoto) pilt. Teatavasti alles kolm nädalat tagasi lahkusid neil masinail sõjajärgi riigipöör-jad Pihkvas.

Olen neid ümbrikke sau-nud. On olemas ümbriku-d tankidega, millegeda okupeeriti Eesti, oletatav hõivatuslennuk, millega tu-listati alla Soome reilseil-ni "Kalevala". Uuematest mudelitest võiks mainida tanki, millega okupeeriti Ungari 1956. aastal. On olemas ümbrikud lennukitega, millegeda pommitati Tallin-na.

Ümbrike teema on kodu-maa ajakirjanduses lõpmata äranämmutatud pro-

tunu suhtes asub Laenu-Hoiu ühisus, kusime temalt.

"Meie juhatus on olnud tihti koos ja arutanud asja. Mees tuleb esmaajoones pida, et Eesti Laenu-Hoiu Ühisus ei ole mingil viisil Första Sparbankeni alluv, vaid senini koostööd teinud iseseisev juriidiline isik. See aga tähendab seda, et koostöö on olnud vaid kokkulepeline ja ei ole mingit tahtmist selle koostöö ülevõtmiseks mõne teise pangajuurde, kui me seda vajalikuks peame. See on muudugi teoreetiline samm. Esmaajoones saame kokku pangaga, kui juhtkonnaga, et selgitada, kuidas sealpool on huvi koostöö jätkamiseks miliseid hüvisid oleks pangal sel juhul eestlastele pakkuda."

EPL-i poolt tulemata meelde, et pangaga vahetamine tähendaks ka kontode mujale viimist. Alfred Ventsele:

"Kuna individuaalkontod on hoiustajate isiklikud asjad, siis on meil võimalik sellisel juhul anda vaid suunavaid soovitusi. Eesti Kapitali osas on aga Laenu-Hoiu ühisus ühiseks nimetajaks ja valitsejaks, mistõttu selles osas ei ole olemas mingit kindlat pangaseost."

Tundes huvi, kuidas ELHÜ vaatab võimalike koostöö pikendamisele sama pangaga arvab Alfred Ventsele:

"Isiklikult arvan, et kui pank taas eeskätt muutub säästupangaks endises

Algus lk. 1

bleem. Vaieldamatult selge on üle sarnaste ümbrikke suurimik võimalikus Tallinnas Leedu, Läti ja Moskva veehvrite mälestusele, tänu kellele saabus vabadus kosmilise kiirusega ka meile.

Lenini kuju võeti EKP hoone eest Tallinnas maha 23. augustil kell 16.15. Miks osutub kommunistliku okupatsiooni mälestusele külvamine Eesti Posti hoopis raskemaks ettevõtmiseks? Eriti, kus Eesti Post on nüüd meie oma riiklik ettevõte."

Ümbrikke valmistasid okupatsioonil ajal vanglad nii N Lõidus kui ka okupeeritud Eestis. Praeguses usas olukorras tohib siiski kodanikke valmistada ümbrikke ilma okupandi "tunnusteta", kuigi riigikaitse paberipuu-dusest.

vaimus, siis ei tohiks olla raskusi koostööga ega usaldusega. Kui on aastate jooksul laabunud normaalset, kuni paar aastat tagasi Första Sparbankeni hakas oma esialgsest ülesandest eemalduma ja huvituma rohkem "suurte äride" vastu ja talvisel väikehoiustajad kaotasid oma atraktiivsuse juhtkonnale. Ühesõnaga läks pank liiga suureks ja sellega ebahuvitavaks ka eestlaste tegevus tema juures. Juba nüüd on märgata teatavat pööret - kuni viimasel paar aastat eestis hoiustamisel ei eraldatud Laenu-Hoiu ühisusele eriboomust, siis sel aastal on see tagasi tulnud. Oleme seda teatavasti kasutanud toetusteks, lehelitumise subventsioonideks, stipendiumideks jne."

Nagu jutujamistest selgub, on kummalisel kombel sinest mõlemisviisi viimastel ajal hakanud mõjustama isegi olukord iseseisvunud kodumaa, kus nõukogude Moskva alluvusega säästupank ei ole oma raha üle lasknud hoiustajaid endid valitseda, vaid maksi-meerinud igakuised väljavõttud vaid 1000 rublani. Olukord, mis seal on kõrgemad ühegevast üsalselt selle juhataja seletuse järgi pole kollektiivne süü, kuigi pole kuuldused on ütelnud.

"Loomulikult ei sa siin Rootsis sellist asja juhtuda. Siin on riigivõim loomulik kodanike huvide kaitsja."

† Baltimore'is USA-s suri 12. augustil Martha Kreek, sünd. 7 septembril 1913 Tallinnas.

† New Yorgis suri 1. augustil Melanie Vasard, sünd. 24. jaan. 1909 Tallinnas.

† Torontos suri 16. augustil Karl Vilu, sünd. 8. augustil 1914 Saaremaal.

† USA-s suri 12. augustil Alice Womann, sünd. 10. mail 1910.

Armast õemeest
ja sõpra

Heino Tomson'it

mälestavad

EVALD ja BARBRO

Raamatukogud...

Algus lk. 1

masõda ja sellele järgnev sotsialistliku terroriga põhjustas eesti rahvale suuri kannatusi ning kaikeskats kauaks ajaks uuema Põhjala kirjanduse väljaandmise eest keeles. Anu Saluäär märgib, et positiivseks tuleb pidada pagulaskirjandust. Sarnal ajal aga oli võimalik kodumaa välja anda tõlkeid vaba maailma kirjandusest - välja arvatud mõned sovetisõbralikud autorid nagu näiteks Nexa, Kuid 1957. a. asutati Eestis "Loomingust Raamatukogu", mille sihtiks juba algusest peale oli uuema läänemaise kirjanduse tutvustamine. Praegu võib peale Laxnessi lugeda eesti keeles ka teiste islandi kirjanike teoseid, näiteks Jón Óskar, Njardvik ja Ludviksson, rääkimata kuulast nooremast Eddast.

Norra osas võib muudugi nimetada Vesaasi, Borge-nit, Bringsvardi ja Käre Holti. Tänapäevast Viljo Sørenseni, Seebergi ja Scherfi. Ja rootsi kirjanikest on tõlgitud Evanderi, Jersli, Trogny Lindgreni, Gyllensteni ja Astrid Lindgrēni. Paar generatsiooni eestil lapsi on teis kasvanud Pipiga ja Karlsoniga katusel.

Praegu esineb aga väliskirjanduse väljaandmises kriis. Kõik vanad struktuurid

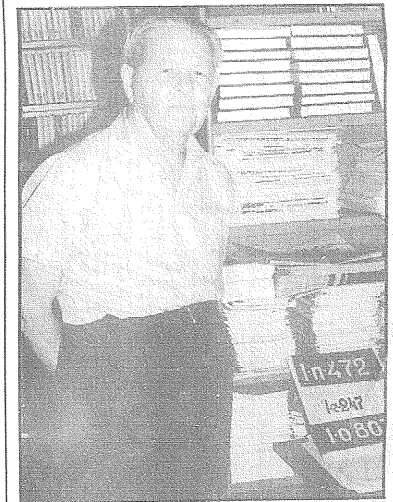
rid kirjastamistegevuses la-gunevad ja uued on alles haprad. Autoriteetse maksmiseks puudub läänevalut ja puudus on ka pa-berist. Võib-olla on see hind, mida vabaduse eest tuleb maksta, lõpetab Anu Saluäär.

Föreningen Nordeni esimees Thorbjörn Fäldin üt-leb, et "Balti Raamatuse" ideet tekitab sellepärast, et Baltikum on huvi skandinaavia keelte vastu suur. Ei esine ainuüksi huvi kee-lepikute, grammatikute, lingvistliku kirjaniku, sõnastike ja muu sel-lise vastu, vaid vajatakse ka kirjutusmasinad kopeerimismasinad, kirjutusma-terjal jpm.

Peale selle on hädasti vaja vanemat proosat ja poeesiat. Sisse on tulnud üllataval palju raamatuid ja kontoritööd. Annuseti on teinud mh. Kuninglik loss Stockholmis, Nordiska Museet, Sveriges Verikstadsförening, kirjastused, antikvariaadid, Föreningen Norden ja hulgaltiselt anonüümseid ja mitte-anonüümseid isikuid.

Suurima ametuse tegi Päär-earte pealinna Thorshavn Landsbibliote- ket, saates terve konteineri (9 kuumpeetrit) suurepäraseid raamatuid taani, fääri, norra ja rootsi keeltes.

Austraalia arhiivi isa: Hugo Salasoo surmund

HUGO SALASOO oma arhiivis pildistatuna.

Austraalias Eesti Arhiivi Austraalias arhiivar ja selle ülemaailmsele usutuge kultuurivara väsimatu koguja suri Sydneys 12. oktoobril. Tema oli selle maapaguluse usutuliikuma arhiivi asutajaks.

Hugo Salasoo oli sündinud 27. novembril 1901 Meeri vallas Tartumaal. Nagu sõnnajast ilmneb, saanuks ta kuu aja pärast 90-aastaseks. Tartu Ülikooli lõpetas ta rohueteadlasena ja on saavutanud ka rohu-

teaduse alal dr. pharmacia kraadi.

Tulise patrioodina on ta elu ja tegevus peale kutsu-ala hõlmanud ka paljusid organisatsioone nii kodu-maal kui ka paguuses. Ta on väsimatu usinusega pida-nud kontakti arhiivinduse tegelestajaga ja huvilistega kogu maailmas, et pidevalt täiendada oma arhiivi.

Akadeemiliselt kuulus dr. Salasoo Korp. Fraterni-tas Livienise viitsil-las-konda.

† Sydneys Austraalias suri 10. augustil Julie Marie Kerge, neiuina Tomson, sünd. 19. sept. 1908 Tõrvas.

† Austraalias suri Wilhelm Lövi.

† Austraalias suri Leo Kaup.

† Raplas, Eestis suri 2. juulil Rosalie Ole, neiuina Tammi, sünd. 4. aprillil 1896 Valgas.

EPL på svenska

Under ångvälden

Jaana Kross är inte bara Estlands främste nu levande författare, han är också en av Europas allra största. Hans diktning är romankonst i den stora traditionen, där dikten inte bara gestaltat enskilda människors öden och känslor utan hela epoker. I viss mening kan man säga, att det är historien och folket, som är huvudsaker, och de tar gestalt i romanens människor och händelser.

Detta gäller i hög grad Jaana Kross huvudverk, Kejsarens galning och romanen om Balthasar Rüssow, den senare ännu inte utgiven på svenska. Jaana Kross har i huvudsak arbetat som historisk författare, och han har bedrivit en omfattande historisk forskning, som bidragit till att han blivit hederdoktor vid flera universitet.

Hans nya verk, Utgrävningar (Legenda) ger uttryck för flera av dessa drag i Jaana Kross diktande. Men det skiljer sig från de andra därigenom att han här för första gången beskriver livet under den kommunistiska terrorn, som liksom en ångväld gick fram över östra Europa. Jaana Kross har egna erfarenheter av detta; liksom så många andra i sin generation har han under många år varit förvisad till Sibirien. Men till skillnad från de flesta andra har han överlevt.

Den nya romanen skildrar en Sibirienfänges hemkomst i början av tioåret efter Stalins död. Den hemvändande, Peeter Mirk, är liksom Jaana Kross själv ursprungligen juurist men får nu ett tillfälligt arbete vid en utgrävning på Domberget i Tallinn.

Här gör han en oerhörd upptäckt, han hittar ett manuskript från 1200-talet. Författaren är den berömda ärkebisken Andreas Sunesson från Lund, som under en period var den danske kungens ställhållare i Tallinn i samband med danskarnas "korståg" till Estland. Det var i Tallinn som Andreas Sunessons spetsålska bröt ut, den som fick honom att tillbringa sina sista år på fön.

Manuskriptet är Andreas Sunessons uppgörelse med sig själv inför vad som hänt under erövringen av Estland. Naturligtvis väcker det Peeter Mirks fascination, och han kan inte förmå sig att överlämna det till myndigheterna för att han har fått det översatt och kopierat. Och då när han till sist gör det han borde göra, inträffar det oerhörda: den högt uppsatte ämbetsman, till vilken han vill överlämna det, vägrar att ta emot det.

Det är ett brisat dokument, oerhört farligt att ens ha i sin hand. Ty den skildrar en erövringsuppgörelse med sig själv, och därmed kan var och en som sysslar med det misstänkas av de nya erövrarna att tala om dem.

Detta är den nya romanens dramatiska höjdpunkt, och den gestaltar också vilken oerhörd kraft – och risk – den historiska sanningen var – och är – i ett samhälle som detta. Överhuvudtaget är Utgrävningar en suverän spegel av den paranoida stämningen i en kommunistisk stat.

Men detta är ingen klagovisa, det är skrivet med gott humör, med livslust och skämtsinn. Jaana Kross gestaltar hänger inte med huvudet några långa stunder, de älskar livet och har glädje av att leva, också under de mest absurda och nedbrytande omständigheter.

Den är skriven med något, som i brist på bättre bara kan beskrivas med det tyska ordet "Heiterkeit", en slags på samma gång upprymd och högstämmd muntherhet.

Översättningen har gjorts av Ivo Liiste och Birgitta Göransson till en levande och lättflytande svenska. Några detaljer kan man ställa sig frågande inför. När en person ges titeln "akademiker" avses därmed sannolikt något helt annat än vad ordet betyder på svenska, nämligen att personen ifråga avlagt någon akademisk examen.

Ett annat påpekande, som måste göras med visst allvar är, att förlaget slarvat med korrekturläsningen. Så var det inte när Jaana Kross böcker kom ut på fripress. Man gör inte så med en stor författares verk.

Men, först och sist, Utgrävningar är ett betydande bidrag till den europeiska litteraturen, en stycke underfull berättarglädje och djupsinad dramatik.

CHRISTIAN BRAW

WOLDEMAR KRÜPPELMAN

Woldemar Krüppelman 80-aastane

4. novembril pühitseti ettevõtte ja seltskonnategelane Woldemar Krüppelman Uppsalas oma 80-a. sünnipäeva.

Juubilar on sündinud Siimo Kuimetsa talus Vao-pere külas. Lõpetanud Jämeda Põlutoo Keskkooli 1932. a., alustas ta poliitilise tegevusega, töötades Isamaaliidu sekretäarina Tartus. Hiljem ETK müügiosakonnas. Kuulus poliitiliselt Põlumeeste Kogusse.

Punaste okupatsiooni ajal oli töötu. Põgens a. 1944 paadiga Rootsi. Oli Bohuslinsi kontrollassistent ja konsulent.

Tulles seejärel Stockholm, tegeles lühemat aega toiduvalmistamisega ettevõttega. 1959. a. alustas ta uuel alal – puhastusvahendite tööstusina Uppsalas linna, müües oma toodet üle kogu Rootsi ja ka välismaale.

Tema tööstuse ruumides oleme pidanud Põlumeeste Kogude parempoolse rühma ja Jämeda-poiste kokkutulekuid. Juubilar kuulub Eesti Ettevõtjate Ühingu juhatusse algusest peale. Ta on olnud aktiivne tegelane ka mitmetes seltskondlikes organisatsioonides, Uppsala koguduses ja praostkonnas.

Organiseerimise ja suurte ruumide arvel olen ristitud koolivenna Woldemar "Uppsalas paruniks". Soovin Sulle ja perele õnne, jõudu ning hääd tulevikku!

ANNUS ESTRA

Müüa

Muhu rahvarõivad
suurus umbes 42
Tel. 08-15 20 27

Otse pidustused

Tähelepanu!

Eelmises "Eesti Päevalehes" oli eksitav viga Otse ildkavas. Lõppontserdi õige algusaeg on 15.30.

"Open House" Eesti Vabariigi Informatsiooni keskuses.

Tule Eesti Vabariigi Informatsiooni kontorisse, laupäeval, 2. novembril kell 13.00 ja 16.00 vahel. Siis on Sinul alulaadne võimalus Rootsi Eesti esindajatele küsimusi esitada ja neilt ka vastuseid saada.

Mis juhtub meiega siin Rootsis nüüd, kus Eesti on jälle vabaks saanud?

Kes võib taotleda Eestis kodakondsust?

Milist abi võime saada Informatsiooni kontoriist?

Nendele ja teistele küsimustele vastab Tiina Norberg kell 14.00.

Ehk on Sinul teisi, veelgi huvitavamaid küsimusi, tule esita need laupäeval!

Address: Rådmandsgatan 18.

Kostüümipidu mudilastele

Pühapäeva hommikul voodist tõustes, pane endale ja öele-vennale maskaraadikostüümide selga, võta nad käekõrvale ja too lastepoele!

Pidu hakkab kell 10.00 ja kestab kella 13.00'ni.

Koht on St. Göransforsamlings Ungdomslokal, St. Göransgatan 94.

Seal võite iheskoos ringmänge, mängida, laulda, ööle õngitseda, torti süüa või muidu mürada.

Ärge aga unustage eelregistreerimist OTSE informatsiooni reedel või laupäeval.

Registreerimisel saate ka ukse koodi. Hind on 20 isikut.

Tee kirjeldus: Buss 41 „St. Görans sjukhus“ peatuseni või metroo Fridhemsplan.

OTSE-pidustuste lõppkontsert.

OTSE festivali viimasel päeval, pühapäeval 3. novembril, toimub Jakobi kirikus kirikukontsert jumalateenistusega.

Peale mitmepeavast festivali on pühas ruumis voi-

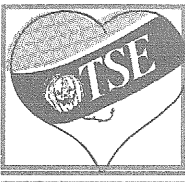
malik kaunist muusikat kuulata ja selle abil ehk uueks tähtpäevaks jõuda koguda.

Kontsert algab 15.30 ja pakub Stockholm kooride ja Kammerorkestri osavõitu muusikat tuntud Eesti heliloojalt. Kavas on muusikat nii Tubinalt ja Tobiaselt kui ka Vähilt. Esitatakse ka Antonio Vivaldi „Gloria“.

Solistidena kuuleme Leane Parik'ut (sopran), Piia Paljak-Särilealki (alt) ja Dali Punga (metso-sopran). Orelil, Toomas Tuulise. Segakoori Cantus Est'i ja Stockholm Eesti Koori juhib dirigent Jaan Seim. Kontsertmeisteriks on Alfred Pisuke.

Jumalateenistusel jutlustab praost Ingo Tiit Jaagu.

MAI WIIBURG

Tourest 91 Tallinnas

Tallinnas toimub 1. - 3. novembrini turismiala erisnõu „Tourest 91“, milist korraldab Eesti Turismitööstuse Liit. Näitus on paigutatud Piritale teel näitushoone Valgeuse Paviljoni, mis alles avati.

Rahvusvaheline näitus on mõeldud nii erialaspetsialistidele kui ka turistidele ja monitris esinevad rohked turismilased ettevõtteid nii Eestist kui ka välismaalt. Rootsis esinevad meilist Sveriges Turistråd, Svenska Turistföreningen ja Stockholms Informations Service.

• Siit ja sealt

• Nils Moritz, eestlasest näitleja ja stsenoograaf rootsi teatris, on viimase ülesandena rakendatud Stockholm Boulevarditeatris uues lavastuses – Allan Ayckbourne'i "Vaikes ões" (Stilla Nat). Nils Moritz on tükis tegev ka näitlejana. Esietendus Göteborgi asuvas teatris toimus 5. oktoobril.

Populaarsuse tippkümnik

Eestis on jälle läbi viidud poliitikutepopulaarsuse uurimus, mis kinnitab, et Riitult on endiselt kõige populaarsem poliitik ja Savisaar endiselt on teisel kohal.

Anname kõige pealt eestlaste hinnangu populaarsuse protsentidega:

Arnold Riitult 96 %, Ülo Nugis 89, Edgar Savisaar 88, Lennart Meri 88, Marju Lauristin 87, Endel Lippmaa 86, Rein Taagepera 80, Enn Põldroos 78, Heinz Valk 77, Andrus Övel 73.

Venelastel on järgmine edetabel:

Arnold Riitult 70, Edgar Savisaar 49, Indrek Toome 45, Vaino Väljas 39, Marju Lauristin 37, Ülo Nugis 37, Rein Otason 32, Lennart Meri 31, Artur Kuznetsov 30, Vladimir Lebedev 27. Kokku annab see järgmise tabeli:

Arnold Riitult 86, Edgar Savisaar 73, Ülo Nugis 70, Marju Lauristin 68, Lennart Meri 67, Endel Lippmaa 63, Indrek Toome 57, Rein Otason 57, Enn Põldroos 56, Rein Taagepera 55.

• Kirik

Peapiiskoplik jumalat. EBLK peapiiskop Udo Petersoo Toronto, keda assisteerivad teised vaimulikud, peab jumalateenistust Jakobis kirikus pühapäeval, 17. nov. kl. 14. Muusikalises osas esineb koguduse segakoor: Juhatub Jüri Reed. Äärist teenistust Jumalad Eesti Mehas. Lõunalaust osavõtt püritud. Osa võtta soovijaid palutakse registreeruda koguduse kantselseis tel. 08/21 32 37. Osavõttuasu 80.-.

•Marianne Ränk. tsiviil-ökonom Stockholm-Brommas, tähtsast oma 50-aasta sünnipäeva.

Keskealine naine soovib kodu- ja lapsehooldamise tööd, 25-aastane kogemus lasteaiast. Tel. 0760-125 66

Ristlemine Tallinna

alates 696:-

Laev väljub kell 17.30 Tallinna-terminalist Stockholmis vabasadammas esmaspäeval, reedel ja pühapäeval paaril nädalatel.

Paaritud nädalatel teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval. Teelise reisibüroost või helistage meie tellimiskontorisse tel. 08-667 00 01.

Estline viib teid sinna

Ettevõtte Nordstern & Thulini grupp.

NORDISK RESESERVICE

Põnev Baltikum

Nädalalõpureisid lennukiga:
Tallinna alates 2.195,-
Riiga alates 2.695,-

Kütte on jõudnud eeg kinni panna jõulu- ja aastavahetuse reise. Helistage meile! Oleme Eesti, Läti ja Leedu spetsialistid.

Tellige kataloogi!

NORDISK RESESERVICE AB
Tel. 08-791 50 55

OTSE kirikukontsert ja jumalateenistus

S:t Jacobi kirikus
pühapäeval, 3. novembril kell 15.30

Antonio Vivaldi

GLORIA

ja Vähi, Tuulse, Tobiasi, Tubina loomingut
Cantus Est, Stockholm Eesti Koorikoor
Stockholmi Eesti Kammerorkester
Praost Ingo Tiit Jaagu
Dirigent Jaan Seim

Sisepääs 50 kr., püümed kohapeal